

**Univerzita Karlova v Praze
Fakulta humanitních studií**

Bakalářská práce

**Protičínské demonstrace v Tibetu 2008:
analýza deníku China Daily**

Zuzana Košková

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Jan Beseda

Praha 2011

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 24.6. 2011

.....

Zuzana Košková

Děkuji zejména vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Mgr. Janu Besedovi za věcné připomínky a rady a za to, že se mého zprvu nejasného tématu ujal a pomohl mi ho dotáhnout do konce.

Za externí konzultace děkuji sinoložce doc. Olze Lomové.

OBSAH

ÚVOD	6
1 HISTORIE TIBETU	9
1.1 Literatura	9
1.2 Sjednocení Tibetu a kontakty s Čínou	10
1.3 Buddhistické sekty a spojenectví s Mongoly	11
1.4 Sekta Gelugpa a reforma buddhismu	13
1.5 Protektorát čínské dynastie Čching	14
1.6 Anglie, pád čínského císařství a <i>faktická nezávislost</i> Tibetu	15
1.7 Tibet a Čínská lidová republika	17
1.8 Rozhovory s dalajlamou	19
2 TIBETSKÉ NEPOKOJE V BŘEZNU 2008	22
2.1 Protičínská povstání v Tibetu ve 20. století	22
2.2 Březen 2008	23
2.3 Nepokoje ve Lhase	24
2.4 Nepokoje se šíří po náhorní plošině	26
2.5 Situace se „vrací do normálu“	27
3 CENZURA V ČÍNĚ	30
3.1 Vládní úřady	30
3.2 Ústřední oddělení propagandy	33
3.3 Pravidla a omezení	34
4 METODOLOGIE VÝZKUMU: Tibetská otázka z čínské perspektivy ...	38
4.1 Výzkumný problém	38
4.2 Hypotéza	38
4.3 Výzkumná strategie	39
4.4 Návrh postupu	39
5 VÝSLEDKY A ZÁVĚRY VÝZKUMU	42
5.1 Rubriky	41
5.2 Tématické kategorie	43
5.3 Vyostřenost příspěvků a podíl negativní : neutrální	48
5.4 Rubriky a tématické kategorie	51
5.5 Kombinace tématických kategorií	52
ZÁVĚR	53
Seznam literatury	54

ÚVOD

Už si ani nepamatuji, kdy a proč jsem se začala zajímat o Tibet. Nejspíš mě k němu dovedl zájem o totalitní a autoritářské režimy, lidská práva a v neposlední řadě sama návštěva Malého Tibetu (Ladakh) v Indii a setkání s etnickými Tibetany v kulturním prostředí exilu.

Odjakživa jsem se zajímala o vzdálené země s nedemokratickou formou vlády. Fascinovalo mě, jak fungují režimy strachu, vymývání mozků, a to, že může mít jeden člověk, případně jedna vláda, tak mocný až nedotknutelný status a ovládat masy lidí jako například Kim Irsen v Severní Koreji, Stalin v Sovětském svazu, Mao Ce-tung v Číně či Castro na Kubě.

V moderní době s tím vším souvisí role médií a jejich vliv na širokou veřejnost. Bez médií a všudypřítomné propagandy by takové režimy nebylo možné udržovat. Kdo má moc nad médii, má moc ovládat masy a neděje se tak výlučně jen v nedemokratických systémech.

Tibetská otázka

Území Tibetské autonomní oblasti (TAO) je asi jen polovinou původního historického území Tibetu, které se skládalo z regionů Ü-Cang, Amdo a Kham. Poslední dva jmenované byly inkorporovány čínskou správou a jsou nadále spravovány v rámci provincií S'čchuan, Čching-chaj, Jün-nan a Kan-su. Původní tibetské obyvatelstvo zde ale stále žije.¹

Tibet byl ve své historii po většinu času nezávislou říší kromě 13. století, kdy byl ve vazalském vztahu k silící mongolské říši a období vlády Mandžuské dynastie v Číně, která v 18. století Tibet ovládla. Po jejím pádu (1912) Tibet znovu nabyl nezávislosti. Tu ale roku 1951 ukončil vpád Čínské lidové osvobozené armády, která Tibet obsadila („osvobodila“) a začlenila do správy Čínské lidové republiky (ČLR) (Kolmaš 2004, 97-119).

V březnu roku 2008 – jen několik málo měsíců před Olympijskými hrami v Pekingu - došlo v Tibetu k jednomu z doposud největších protičínských demonstrací,

¹ *Briefing paper for Travellers to Tibet*. Dharamsala: Tibetan Centre for Human Rights and Democracy, 2009.

které byly potlačeny čínskými policejními jednotkami. Tibeťané si 10. března připomínali 49. výročí neúspěšného povstání proti čínské okupaci, které v roce 1959 vedl buddhistický duchovní vůdce Tibeťanů 14. dalajlama Tändzin Gjamccho. Poté, co bylo povstání poraženo, musel dalajlama uprchnout do exilu do indické Dharamsaly, kde žije dodnes. V Dharamsale také sídlí tibetská exilová vláda (Ústřední tibetská správa) a sem také většinou směřují první kroky Tibeťanů, kteří se rozhodnou ze své vlasti emigrovat.

Zprávy o tom, co se v Tibetu dělo během března 2008, se různí. Čínská vláda zakázala vstup zahraničním novinářům do Tibetu, blokovala server Youtube² a oficiální čínská tisková kancelář Sin-chua („Nová Čína“) podávala dosti kusé a jednostranné informace. Informovala hlavně o tom, jak separatistické skupiny v Tibetu napadají chanské³ obyvatelstvo a čínské muslimy (Chueje).

Tzv. „tibetská otázka“ je téma stále aktuální, ačkoliv tibetské naděje znovu získat nezávislost se s postupem času a rostoucím významem Číny na mezinárodním poli stále zmenšují. Existují různé názory na to, zda Tibet byl fakticky nezávislý, kdy tomu tak bylo, bylo-li tomu tak vůbec; má-li být samostatný, případně jaký by měl mít status v rámci Čínské lidové republiky (ČLR). Prakticky se ale svět dělí do dvou názorových skupin, na ty, co obhajují nezávislost Tibetu (Tibeťané v exilu, stoupenci dalajlamy a mnoho demokraticky a lidsko-právně smýšlejících „západňanů“) a ty, kteří stojí na čínské straně, jenž neústupně opakuje své stanovisko, že Tibet vždy byl, je a zůstane součástí Číny.

Argumentů pro i proti je mnoho. Pravda nejspíš není ani na jedné ze stran, ale nachází se někde uprostřed, ale jak daleko či blízko které ze stran lze jen těžko říct.

Cílem této práce není najít absolutní pravdu, to ani možné není, ale alespoň se jí hlubším studiem přiblížit. Pokusit se ujasnit a udělat lepší přehled o dílčích otázkách velkého problému, který je tak nepřehledně a málokdy nezaujatě zpracováván, což má za důsledek, že se obyčejný člověk přikloní k jedné či druhé straně – podle toho, které argumenty jsou mu zrovna předloženy.

² Richards, Jonathan, „China blocks YouTube, Yahoo! Over Tibet,“ *The Times*, March 17, 2008, accessed November 21, 2010, http://technology.timesonline.co.uk/tol/news/tech_and_web/article3568040.ece.

³ Chanové, nebo-li etničtí Číňané, jsou majoritní skupinou čínského obyvatelstva (cca 91,5%) a tudíž asi i největší etnickou skupinou na světě (CIA - The World Factbook 2011).

Práce se sestává ze dvou částí. Praktická část, tedy výzkum, se zabývá tím, jak Čína vnímá, popisuje a prezentuje Tibet skrze svá oficiální média (která jsou určeno pro anglicky mluvící čtenáře a Číňany žijící v zahraničí) v období protičínských demonstrací na jaře 2008. Z celé problematiky nezávislosti Tibetu jsem vybrala tento výzkumný problém proto, že Tibet byl v tomto období vnímán a široce reflektován po celém světě. K Číně byla obrácena pozornost v očekávání Olympijských her v Pekingu. Nepokoje v Tibetu vyvolaly široké diskuse v západních médiích a tak ani čínská strana nemohla mlčet. Protože se tedy o Tibetu hodně mluvilo a psalo, měla bych tak mít k dispozici dostatek dat.

V teoretické části se budu zabývat souvislostmi, které jsou nezbytné k hlubšímu porozumění předmětu výzkumu, konkrétně tedy historií Tibetu, protičínskými povstáními a cenzurou v Číně.

1. Historie Tibetu

1.1. Literatura

Udělat si přehled o dějinách Tibetu není tak jednoduché, jak by se mohlo na první pohled zdát. Dostat se ke kvalitním a důvěryhodným zdrojům vyžaduje značné úsilí a pečlivý výběr. Rozhodně se nelze spoléhat na média a internet – ten je plný rozdílných interpretací a prověřování míry jejich pravdivosti je zdlouhavé a pro tuto práci nemá asi hlubší význam. Při zpracovávání tak aktuálního tématu, ve kterém se stále střetávají zájmy lidí a témat příbuzných, je třeba věnovat pozornost osobě autora, prostředí a době, kdy dokument vznikl, protože to všechno ovlivňuje jaký reprezentuje názor a jeho celkové vyznění. V dějinách Tibetu najdeme hned několik příkladů výkladu téhož faktu různými způsoby.⁴

Kromě literatury vykládající dějiny a problematiku Tibetu čistě jednostranně, ať už se jedná o oficiální postoj vlády Čínské lidové republiky⁵ nebo jemu protikladné protitibetské pojetí reprezentované například tibetskými exulanty a tibetskou exilovou vládou sídlící v Dharamsale v severní Indii, jenž má také poměrně hojnou publikační činnost, existují i autoři, kteří se snaží být objektivní, hluší k argumentům obou znesvářených stran. V českém prostředí je za takového autora považován např. tibetolog **Josef Kolmaš**. Z jeho knihy *Tibet: Dějiny a duchovní kultura*⁶, při studiu historie Tibetu čerpám zejména. Mezi anglicky píšícími autory je třeba zmínit **Melvyna C. Goldsteina**, který sestavil dvoudílné *Dějiny moderního Tibetu*⁷, což je asi nejpodrobnější zpracování tématu vůbec. Jeho přínos krom toho leží v tom, že čerpá z původních zdrojů, dobových dokumentů a záznamů v médiích a z výpovědí pamětníků. Významným autorem a znalcem Tibetu je také **Patrick French**, jenž proslul svým horlivým bojem za nezávislost Tibetu (např. jako zakladatel a ředitel britské protitibetské organizace *Free*

⁴ Např. okolnosti sňatku krále Songcän Gampy, zakladatele tibetského království a čínské císařské dcery Wen-čcheng. Songcän si její ruku na čínském císaři vynutil svými výboji a důvtipem. Čínští autoři však tuto skutečnost vykládají tak, že se jedná o jasnou známku čínského vlivu v Tibetu už od nejstarších dob (French 2004, 103).

⁵ Např. Chenqing, Ying. *Tibetan History*. Peking: China Intercontinental Press, 2003.

⁶ Kolmaš, Josef. *Tibet: Dějiny a duchovní kultura*. Praha: Argo, 2004.

⁷ Goldstein, Melvyn C.: *A History of Modern Tibet, 1913-1951: The Demise of the Lamaist State*. Berkeley, CA: University of California Press, 1989.

Goldstein, Melvyn C. *A History of Modern Tibet, vol.2.: The Calm Before Storm, 1951-1955*. Berkeley, CA: University of California Press, 2007.

Tibet Campaign), ale po druhé návštěvě Tibetu svoje stanovisko přehodnotil – na Tibet prý nemá vyhraněný názor a dnes je považován za autora, který poskytuje originální a „demytizující“ vhléd do celé problematiky.⁸ Celkový a podrobný přehled o dějinách Tibetu si lze také udělat z publikace „*Dějiny Tibetu*“⁹ vycházející v rámci edice *Dějiny států* v nakladatelství Lidové noviny.

Dějiny Tibetu, jak tomu tak už bývá, jsou úzce propojeny s dějinami jeho geografických sousedů, zejména Číny a Indie, se kterými se vzájemně kulturně ovlivňoval, válčil, obchodoval, uzavíral příměří a dohody.

Území označované jako Tibet leží z velké části na Tibetské náhorní plošině s průměrnou nadmořskou výškou 4 500 metrů¹⁰, což z něj dělá jedno z nejvýše položených míst vůbec a proto je znám také jako *Střecha světa*. Právě pro svou izolovanost a obtížnou dostupnost začal být osidlován až poměrně pozdě, a to s počátkem našeho letopočtu. Do přelomu 6. a 7. století, kdy došlo ke sjednocení kmenů, byl Tibet územně i mocensky roztržštěný (Kolmaš 2004, 100).

1.2. Sjednocení Tibetu a první kontakty s Čínou

Až **Songcän Gampovi** (605 – 650) se podařilo sjednotit celou zemi a vytvořit na území Tibetu první feudální stát, který měl vlastní správu, administrativní dělení, sepsané zákony a vojsko. Z podhradí nově vystavěného paláce na Rudém kopci, vzniklo hlavní město – Lhasa („Místo boží“). Poté, co upravil poměry uvnitř země, zaměřil se Gampa na výboje a hranice říše významně rozšířil. Území tehdejší říše bylo asi třikrát rozsáhlejší než je dnešní Tibet a odpovídalo by zhruba oblasti, které se dnes někdy říká „etnický Tibet“ (Kolmaš 2004, 17). Gampa se také významně zasloužil o rozvoj vzdělanosti. Pověřil filologa Thönmi Sambhótu, aby sestavil tibetské písmo. Z Indie se do Tibetu záhy rozšířil buddhismus, jenž tu našel příznivé podmínky. Sám Songcän Gampa se na naléhání své nepálské manželky vzdal *bönismu*, tradičního tibetského

⁸ Viz. recenze jeho knihy *Tibet, tibet: Historie ztracené země* na stránkách občanského sdružení Lungta: Pošta, Miroslav. „Aktivista demytizuje Tibet.“ *Tibetské listy*, no. 24 (léto, 2004), accessed July 14, 2011. <http://www.tibinfo.cz/clanek.php?id=450>.

⁹ Žagabpa, Cipön Wančhug Dedän. *Dějiny Tibetu*. Praha: NLN, 2000.

¹⁰ Encyclopædia Britannica. „Tibet,“ accessed May 25, 2011, <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/594898/Tibet>.

náboženství s animistickými a šamanskými prvky, a přijal buddhismus (Kolmaš 2004, 17-18).

Songcän Gampův druhý sňatek s čínskou princeznou Wen-čcheng byl pro Tibet snad ještě významnější, protože kontakty s Čínou přinesly Tibetanům mnohé nové znalosti. Odhalili tajemství výroby hedvábí, vína a inkoustu, převzali nové zemědělské plodiny, medicínu, ale třeba i kalendář. Kromě toho bylo sňatkem stvrzeno přátelství a spojení Tibetu a tchangského císařského dvora. Ačkoliv si ruku čínské princezny Songcän Gampa na císaři v podstatě vynutil silou, když se svou armádou dobyl roku 638 město Zungču a zasloužil svým důvtipem, když musel splnit několik záluďných úkolů, je sňatek s dcerou čínskeho císaře tradičně čínskou propagandou pokládán za jasný důkaz čínskeho vlivu v Tibetu (French 2004, 100-1).

Už v 2. polovině 7. století a ve století 8. se moc tibetského království rozšiřuje. Občas sice dochází k ozbrojeným střetům s Čínou, ale roku 821 je dosaženo dohody vymezující vzájemné vztahy a hranice obou zemí. V tzv. *Čínsko-tibetské smlouvě*, která byla zveřejněna na třech kamenných stélách, je spojenecký vztah Tibetu a Číny popisován jako *vztah synovce a strýce*. Do tibetštiny se v tomto období překládají hlavní buddhistické texty (Kolmaš 2004, 19), o což se zasloužil zejména panovník **Thisong Decän** (prapravnuk Songcän Gampy), který ustanovil buddhismus jako státní náboženství. Vyznavači *bönismu* byli naopak v této době pronásledováni, ale i přes to se *bön* udržel a jeho tradice zůstává v Tibetu dodnes stále vlivná (French 2004, 103).

1.3. Buddhistické sekty a spojení s Mongoly

Už roku 842 ale dochází v důsledku rozpadu tibetského království na menší knížectví k obecnému úpadku na skoro celém jeho území. V Indii, kterou mezitím napadli muslimové, dochází k útlumu buddhismu, což má vliv i na náboženství v Tibetu. Absence náboženské autority způsobila, že se v Tibetu začínají vytvářet buddhistické sekty. Mezi 4 hlavní se řadí Kadampa, Žičhepa, Sakjapa a Kagjüpa. Ty kromě náboženské autority, získávají i moc světskou. Kláštery se tak stávají centry náboženského, kulturního, politického i hospodářského života (Kolmaš 2004, 102). French (2004, 105) o této době poznamenává: „*Válečnické umění ustoupilo duchovnímu rozvoji a rozkvětu ... slavné válečnické období skončilo ... Vpád zvenčí byl jen otázkou času.*“

„Vpád zvenčí,“ dá-li se tak označit spojenectví s Mongoly, přišel poté, co ve 13. století dochází ke sjednocení mongolských kmenů pod taktovkou Čingischána, který se také začíná zajímat o rozdrobený tibetský státní útvar. Vůdce Sakjapy, v té době nejsilnější sekty, **Sakja-pandita** (1182-1251), využil situace a vydal se nového silného souseda navštívit. V Mongolsku pak pro Tibet vyjednal zvláštní status. Byl ustanoven tzv. vztah „*lamy-obětníka a laika-almužníka*“ (Kolmaš 2004, 103), který zavazoval Mongoly k vojenské obraně říše a tibetské duchovní k péči o duchovní hodnoty země, věštby a další nezbytné náboženské úkony. Kolmaš (2004, 104) o tomto období mluví jako o „*mongolském protektorátu nad Tibetem*“.

Mongolové brzy dobyli také čínský císařský dvůr a založili vládnoucí dynastii **Jüan** (1279). Přátelství Mongolů a Tibetů pokračovalo a Tibet z něj dokázal těžit. Buddhismus byl například ustanoven jako státní náboženství na celém východě mongolské říše. Tibetští zástupci na císařském dvoře získávali významné tituly a v Tibetu byl přítomen úředník z ústředí, který měl na starosti vojenství a civilní správu. Nicméně s koncem dynastie Jüan (1368) byl ukončen i mongolský protektorát. (Kolmaš 2004, 104-5) Lze tedy říct, že v tomto období nelze ještě mluvit o závislosti Tibetu na čínském císařství, jak dnes tvrdí oficiální čínské zdroje, které prohlašují, že „*od třináctého století měla ústřední vláda Číny nepřetržitě suverenitu nad Tibetem...*“¹¹. Dynastie Ming, která vystřídala dynastii Jüan, totiž nedokázala obnovit onen vazalský vztah, který byl mezi Tibetem a Mongoly (Kolmaš 2004, 105).

1.4. Sekta Gelugpa a reforma buddhismu

Jak už to tak bývá, když je někdo dlouhou dobu u moci, i sekta Sakjapa začala podléhat jejím zhoubným vlivům. Byl odstraněn mnišský celibát a korupcí silně poškozena morálka a dobré jméno celkově. V opozici vůči Sakjapě vyrostla sekta Digunpa, která si získala podporu šlechtického rodu Phagmod. U moci se střídaly královské dynastie, jenž střídavě sjednocovaly a ovládaly rozdrobené území zejména středního a Zadního Tibetu, zároveň probíhal boj mezi jednotlivými buddhistickými sektami. (Kolmaš 2004, 105)

V tomto období úpadku se rodí sekta **Gelugpa** neboli sekta „*Žlutých čepic*“ (podle pokrývky hlavy mnichů) a její zakladatel **Congkhapa** (1357-1419) přichází s

¹¹ viz. například: Velvyslanectví Čínské lidové republiky v ČR. „Vlastnictví Tibetu nevyvolává pochybnosti“. Accessed May 24, 2011. <http://www.chinaembassy.cz/cze/rdzt/zgxz/t130077.htm>.

reformou buddhismu, která akcentuje přísný řád, mravní život, vzdělání a návrat k čistému (původnímu) buddhismu. Zprvu byla Gelugpa čistě náboženskou autoritou, ale na přelomu 16. a 17. století začala navazovat přátelské styky s mongolskými chány, získala si jejich oblibu a podporu a stala se tak na dlouhou dobu významnou autoritou v zemi. V podstatě došlo k obnovení dřívějších nábožensko-světských oboustranně výhodných vztahů (Kolmaš 2004, 105-6).

Právě od sekty Gelugpy pochází dnešní systém posloupnosti nejvyšších buddhistických duchovních - *dalajlamy* a *pančhenlamy*. Titul dalajlama¹² neboli „*Oceánový (tj. největší) lama*“ byl poprvé udělen roku 1578 Sönamu Gjomcchovi mongolským králem Altanem (Kolmaš 2004, 106). Sönam Gjomccha se nestal prvním dalajlamou, ale rovnou třetím. A to proto, že byl v pořadí třetím duchovní vůdcem Gelugpy. Jeho dvěma předchůdcům byl titul dalajlamy udělen posmrtně (Goldstein 1989, 2). Tím, že předpověděl své znovuzrození vlastně založil tradici reinkarnace dalajlamy, čehož se později dalo i dobře politicky využívat. Za všechno mluví hned uvedení 4. dalajlamy. Tím se totiž stal Altanův pravnuke (French 2004, 109).

Z hlediska rozšiřování světské moci byl významný **5. dalajlama, Ngawang Lozang Gjamecho** (1617-1682), přezdívaný též „**Velký dalajlama**“, jenž za významné vojenské pomoci západomongolského kmenového vůdce Gušri chana, svrhl doposud vládnoucí dynastii Cangpu a s ní i nevlivnější sektu Karmapu. Dalajlama tak získal jak duchovní, tak světskou moc v celém Tibetu a Gušri chanovi jako výraz díky udělil dědičný titul tibetského krále, jenž měl dohlížet nad armádou a obranou země. Podařilo se tedy znovu zformovat jednotný nábožensko-světský stát, který přetrval až do roku 1717. 5. dalajlama byl výborný diplomat, což dokázal i během své návštěvy na čínském císařském dvoře, který tou dobou čerstvě ovládala dynastie Čching. Kromě obnovení přátelských vztahů, ovlivnil císařský dvůr natolik, že jeho velká část přijala buddhismus (French 2004, 110).

Jeho nástupce, **Cchangjang Gjamecho (6. dalajlama)**, se ale příliš „*nepovedl*“ a je známý pro svůj bouřlivý osobní život plný skandálů. Je tak snad jediným dalajlamou v celé posloupnosti, o kterém se dochovala nějaká podrobnější (a pikantnější) životopisná data. Byl to nejen proutník holdující vínu a ženám, ale také znamenitý básník, jehož verše jsou mezi Tibetany dodnes populární. Nicméně právě

¹² *dalajlama* – „Lama moře“, v tibetské tradici duchovní učitel, který je „mořem“ moudrosti a laskavosti; duchovní vůdce tibetských buddhistů; dříve též vládce Tibetu (Lester 1997, 193).

jeho skandály mu byly osudnými. Nejprve byl nucen vzdát se titulu dalajlama, tedy své náboženské autority, ale i když si ponechal svou světskou moc, byl svými nepřáteli postupně odstaven na vedlejší kolej (Kolmaš 2004, 20-24).

1.5. Protektorát čínské dynastie Čching

Roku 1644 se na čínský císařský trůn pevně usadila mandžuská dynastie **Čching** (až do roku 1912), jenž opět začala projevovat zájem o Tibet a postupně se pokoušela o navazování kontaktů s tibetskými vládci. Po smrti 5. dalajlamy (jeho úmrtí se před čínským dvorem snažili utajit) nastaly v Tibetu půtky a tahanice o moc. Svou příležitost vycítil král **Lhabzag chan**, mongolský vojenský vůdce Tibetu a ještě poměrně mladého 6. dalajlamu sesadil a odstranil i jeho regenta Cchangjang Gjamcha. To byla záminka pro čínského císaře, aby do Tibetu poslal úředníka, který měl situaci vyřešit a uklidnit. Nicméně odpor opozice proti Lhabzagovi a čínskému dvoru už dosáhl takové míry, že se obrátila na vůdce kmenu Džúngarů s žádostí o pomoc. Ten se svou armádou roku 1717 dobyl Lhasu. Lhabzag během boje zemřel. Byl tak posledním z mongolské dynastie tibetských králů (Kolmaš 2004, 107-8).

Čínský císař **Kchang-si** si nechtěl nechat líbit svržení režimu, jenž mu sympatizoval a vyslal do Tibetu dvě výpravy, které dobyly Lhasu. Generál Jansin se chopil moci a nechal všechny strůjce povstání proti králi Lhabzagovi odstranit. Dokonce byl jmenován i nový dalajlama a úřady obsadili lidé loajální Mandžuům. Ve Lhasu byla pro jistotu ponechána čínská vojenská posádka. Přímá forma správy na takovou dálku se ale po čase čínskému dvoru zdála příliš nákladná a komplikovaná. Císař Jung-čeng se proto rozhodl zřídit z Tibetu „protektorát“, jehož hranice byly vymezeny vodními toky řek Jang-c'-ťiang a Mekong, což zhruba odpovídá dnešním hranicím mezi Tibetskou autonomní oblastí (TAO) a provincií S'čchuan. Roku 1727 v Tibetu propukla občanská válka. Lidé se bouřili proti čínské správě a císař Jung-čeng poslal do Lhasy opět ozbrojenou posádku, aby nastolila pořádek. Císařští zplnomocněnci se okamžitě ujali moci a byla poprvé zřízena instituce císařských úředníků v Tibetu, tzv. *ambanů*. Byli to vždy dva zástupci čínského císařství na lhaském dvoře (Kolmaš 2004, 111-112).

Roku 1750 propuklo další povstání proti císaři a oba ambani při něm zahynuli. Tehdejší čínský císař Čchien-lung vyslal do Tibetu další trestnou výpravu a pro

konsolidaci režimu provedl různé strukturální změny. Došlo tak zejména k rozšíření a upevnění pravomocí ambanů, tedy faktického čínského dohledu. V praxi se tedy tibetská vláda musela ze všeho odpovídat právě těmto čínským úředníkům. Toto období označuje Kolmaš (2004, 113) jako „**čínský protektorát nad Tibetem**“, jenž přetrval v podstatě beze změn až do pádu mandžuské dynastie, tedy do roku 1912. Patrick French (2004, 112) interpretuje totéž období správy Tibetu dynastií Čching mírněji: „*Čína Tibet sice kontrolovala, ale neučinila žádný pokus z něho udělat integrální součást říše nebo jeho obyvatele asimilovat. Podřízenost Tibetu Číně zůstávala pouze v symbolické rovině.*“

1.6. Anglie, pád čínského císařství a *faktická nezávislost* Tibetu

Blížíme se však k době evropského kolonialismu, který měl vliv na dějiny celého světa a ani tak odlehlé místo, jakým „Střecha světa“ nepochybně je, neuniklo pozornosti evropských dobrodruhů, kolonizátorů a dobyvatelů. Byla to Anglie, která začala projevovat zájem o Tibet a ovlivnila tak směr vývoje jeho dějin. Obava z možného vlivu Číny či Ruska na severních hranicích britské Indie inspirovala Brity v letech 1903-1904 k invazi do Tibetu. Dalajlama před cizími vojsky uprchl do Mongolska (Kolmaš 2004, 113-4).

Britskou invazi doprovázely od začátku kulturní nedorozumění. Například nelibost a nesouhlas, který Tibetané tradičním způsobem vyjadřují tleskáním a křikem, byla britskými vojáky pochopena jako vítání a začali se místním uklánět na znamení díky. (French 2004, 105-6) Krátce po obsazení území byla podepsána tzv. *Lhaská dohoda* (7.9. 1904). Přítomnost cizího elementu a jeho vliv v Tibetu však vyvolala na čínské straně opět zvýšený zájem o to, co se na západě děje a roku 1910 vstoupila čínská vojska do Tibetu, aby nastolila vojenskou kontrolu nad územím. Dalajlama, který nyní pro změnu prchal před vojsky čínskými, hledal azyl a v Indii a byl proto Číňany sesazen ze svého úřadu. Vláda ve Lhase byla opět pod absolutní kontrolou ambana (Kolmaš 2004, 113-4).

Roku 1911 nastal však významný zlom v dějinách samotné Číny v podobě *Sinchajské revoluce*. Éra Mandžů se blížila svému konci. Byli sesazeni a události směřovaly k založení republiky (1912). Republikánská Čína samozřejmě počítala s tím, že převezme území Tibetu, tak jak ho zdědila po Mandžuech, o čemž také spravovala

svět formou různých prohlášení vymezujících území nově vzniklého státu. Nicméně samotní Tibetané těchto oficiálních prohlášení příliš nedbali. Čínskou posádku vyhnali ze Lhasy a instituce ambanů byla zrušena. Republikánská Čína tak neměla v Tibetu žádného zástupce, který by zde dohlížel na její zájmy, tak jak tomu bylo za císařství (Kolmaš 2004, 115-6).

Tibetané i Mongolové vycítili vhodnou příležitost k pokusu o nezávislost a na začátku roku 1913 uzavřeli tibetsko-mongolskou dohodu, jejímž prostřednictvím světu oznamovali, že se oba národy „*vymanily z područí mandžuské dynastie, oddělily od Číny a staly nezávislými státy*“ (Kolmaš 2004, 116). V této situaci vydal navrátilší se dalajlama 1.3. 1913 „*Deklaraci nezávislosti*“ (Kolmaš 2004, 116). To, že chyběla jakákoliv reakce čínské vlády, která měla v té době svých starostí dost, motivovalo Tibet k tomu, že se odvažoval zacházet stále dál a zkoušel, kam až to půjde.

Britové přinesli (krom jiného) do Tibetu fotbal, jímž si krátili dlouhou chvíli a který si Tibetané brzy velmi oblíbili. Stal se z něho výborný diplomatický prostředek, když při něm spolu navazovali vztahy vysocí tibetští a britští úředníci. Například samotný regent nezletilého 14. dalajlamy, Redeng Rimpočeh, si fotbal natolik zamiloval, že si při jeho hraní sundával dokonce i obřadní čepici, aby mohl hlavičkovat. Jeho nepřátelé se však zasloužili o to, že byl fotbal zakázán, protože „*kopání do míče je kopáním do Buddhovy hlavy*“ (French 2004, 107).

V letech 1913-1914 se z iniciativy Velké Británie konala britsko-čínsko-tibetská konference, známá jako *Simelská konference*, která měla za cíl vymezit Tibet z hlediska politicko-právního. Po dlouhých vyjednáváních však nedošlo k žádné dohodě. Byl zamítnut i kompromisní britský návrh, jenž by Tibetu přiznával autonomii v rámci Čínské republiky, jako suverénem nad celým tibetským územím. Ani jedna ze stran sporu však nebyla ochotna na takový kompromis přistoupit. Pokračoval tak dosavadní vývoj, který Kolmaš (2004, 116) označuje jako „*faktickou nezávislost Tibetu*“ a neschopnost čínské vlády proti tomu něco udělat. A tak Tibet postupně upevňoval svou nezávislost do jisté míry za podpory Velké Británie.

Ačkoliv čínská strana nadále prohlašovala, že Tibet je stejně jako Mongolsko „*organickou součástí Čínské republiky*“, zřídila v Nankingu (v té době hlavním městě) tzv. „*Výbor pro mongolské a tibetské záležitosti*“ a do Lhasy poslala svého úředníka, který měl dohlížet na dodržování příměří na tibetsko-čínských hranicích, byla vláda ve

Lhase na Číně nezávislá a nepodřizovala se jí. Vznikl tibetský úřad pro zahraniční záležitosti, tibetské delegace se účastnily mezinárodních konferencí a obchodních jednání. Vyslanci cestovali s pasy vydanými v Tibetu, které byly úředníky zemí jako Francie, Velká Británie, Indie, Itálie a USA uznány, když je patřičně orazítkovali. Tibet vydával vlastní poštovní známky, peníze, měl vlastní vojsko a telegrafní systém. Krom toho si Tibet ponechal neutrální postoj v čínsko-japonské válce, když nepovolil transport dodávek z Barmy do Číny přes své území. To jsou všechno důkazy o „**faktické tibetské nezávislosti**“ na Číně (Kolmaš 2004, 115-8), která si svou dnešní rétorikou nárokuje „*nepřetržitou suverenitu nad Tibetem od 13. století.*“ (Velvyslanectví ČLR 2001, 4). Toto tvrzení jsme tedy vyvrátili už hned dvakrát.

1.7. Tibet a Čínská lidová republika

Krátké období tibetské nezávislosti mělo být ale zase ukončeno. Když v Číně vyhráli boj o moc komunisté, nastaly pro Tibet nelehké časy. Tibetská vláda začala, v předtuše komplikací, vyvíjet další úsilí k mezinárodnímu utvrzení své nezávislosti. Tagdag-rimpočeh 4.11. 1949 vyhlásil formálně nezávislost Tibetu a vyslal tzv. „*mise dobré vůle*“ do USA, Velké Británie, Indie a Nepálu (Kolmaš 2004, 118). Pozdě.

Čínská strana pozvala tibetské zástupce k jednání do Pekingu, aby společně vyřešili otázku Tibetu, ale v té době se už zároveň *Rudá armáda*¹³ blížila k jeho hranicím. Snaha oddálit rozhovory akorát vyprovokovala čínskou stranu k útoku. Do úřadu byl předčasně uveden 14. dalajlama **Tändzin Gjamccho**, jenž měl v této pohnuté době alespoň duchovně sjednocovat všechny Tibeťany. Tibet, který nebyl na obranu připravený, se zmohl v podstatě jen na volání a prosby o pomoc do Indie a OSN. Dalajlama brzy uprchl do Indie s cílem získat a vyjednat podporu zahraničí (Kolmaš 2004, 118-119).

Nyní už nebylo úniku a nezbývalo než vyhovět čínské straně a vyslat do Pekingu své zástupce, aby „*mírově vyřešili otázku Tibetu*“. Výsledkem rozhovorů bylo 23.5. 1951 komunisty vynucené podepsání tzv. „**Sedmnáctibodové smlouvy o podmínkách mírového osvobození Tibetu**“. Bylo stvrzeno navrácení Tibetu do „*rodiny své mateřské země - ČLR*“ (bod 1) a Tibetský lid získal „*právo vykonávat národní autonomii pod sjednoceným vedením ústřední lidové vlády.*“ (bod 3)

¹³ *Rudá armáda* je termín, kterým se kromě sovětských milicí označuje i *Čínská lidově osvobozeněcká armáda (ČLOA)*.

(Velvyslanectví ČLR 2001, 27). To byl tedy faktický konec nezávislosti. Tibet se stal „*neoddělitelnou součástí*“ ČLR a tento status má dodnes (Kolmaš 2004, 118-9).

Na nejbližším zasedání *Všečínského lidového shromáždění* v roce 1954 byli dalajlama i pančhenlama zvoleni do nejvyšších orgánů tohoto sněmu. O dva roky později byl ve Lhase založen Přípravný výbor Tibetské autonomní oblasti (TAO), jemuž předsedal dalajlama a místopředsedou byl pančhenlama. A začalo se s reformami a budováním. Na oslavách 2 500. výročí Buddhova narození v Indii, vyjádřil dalajlama pochybnosti o správnosti reformem a nespokojenost a na audienci u indického ministerského předsedy vyslovil úmysl nevrátit se do Tibetu, to mu ale bylo rozmluveno (Kolmaš 2004, 120).

Nespokojený nebyl jen dalajlama. Roku 1957 v Tibetu propukla první povstání proti čínské správě, zejména proti necitlivému zavádění reformem. V březnu 1959 pak propuklo ozbrojené povstání ve Lhase, za nímž stáli zejména (bývalí) feudálové a představitelé vysoké církve – to oni totiž byli kráceni na nové politice reformem a znárodnování nejvíce. V situaci, kdy se čínské jednotky opět blížily k hlavnímu městu, už nebyl Tibet pro dalajlamu bezpečným místem, a tak musel na naléhání svých poradců v tajnosti uprchnout do Indie, kde požádal o politický azyl. Tím si vysloužil titul zrádce, kterým ho „honorovala“ čínská správa (Kolmaš 2004, 120).

Čína povstání vskutku brzy potlačila. O tom, kolik lidí při něm zemřelo a dalších podrobnostech se dodnes vedou spory. Jisté však je, že Čínská lidově osvobozená armáda (ČLOA) nikdy neměla ve zvyku jednat s povstanci, narušiteli socialistického řádu, brzdami revoluce a reformem v rukavičkách. Místní tibetská vláda byla rozpuštěna a její kompetence přešly do rukou Přípravného výboru TAO, v jehož čele stál pančhenlama. Způsob zavádění reformem, proti kterému se Tibetané tak bouřili, dosáhl ještě většího tempa.

V dubnu 1959 dalajlama zakládá v Indii exilovou vládu tzv. „*Centrální tibetskou správu*“. Od roku 1965 tato vláda, v jejímž čele je dalajlama (až do letošního roku, tj. 2011, kdy se vzdal svého úřadu), sídlí v indickém městě Dharamsala¹⁴ v severní Indii, nedaleko hranic s Čínou.

V září roku 1965 byla vyhlášena Tibetská autonomní oblast ČLR (Kolmaš 2004, 120).

¹⁴ Oficiální stránky Centrální tibetské správy: Central Tibetan Administration. Accessed July 3, 2011. <http://www.tibet.net/en/index.php?id=14>.

Kulturní revoluce¹⁵ kromě Číny neblaze poznamenala také Tibet. I zde docházelo k ničení kulturního dědictví, zejména buddhistických klášterů, soch a pálení knih (Kolmaš 2004, 120). Mniši a mnišky byli nuceni porušovat celibát, ženit/vdát se a zakládat rodiny. Byl jim odepřen duchovní život a museli do práce. Lid v důsledku kolektivizace a reforem v zemědělství, kdy bylo například nařízeno pěstovat rýži a pšenici, ačkoliv vysoká nadmořská výška je pro tyto plodiny naprosto nevhodná, chudl a hladověl (Craigová 1999, 161-177).

Až s nástupem **Teng Siao-pchinga** (1978) a jeho liberálnější politiky (nejen) vůči Tibetu, došlo k postupnému zlepšování poměrů, a to ve všech oblastech života – zdravotní péče, vzdělání, hospodářství, životní úroveň, turismus atd. (Kolmaš 2004, 121).

1.8. Rozhovory s dalajlamou

V této době ještě Čína usilovala o to, aby se ze svého indického exilu vrátil zpět do vlasti dalajlama. Jako první projev smířlivosti, byl roku 1978 propuštěn pančhenlama, který byl ve vězení od roku 1964, a několik dalších politických vězňů (rozuměj „povstaleckých vůdců“). Čínská strana, nyní se silnějším statusem na mezinárodním poli (ČLR byla přijata do OSN a do Rady bezpečnosti) vyzvala dalajlamu k rozhovorům. O tibetské nezávislosti samozřejmě nemohla být řeč, a tak dalajlamovi nezbývalo než se alespoň pokusit vyjednat větší autonomii v rámci ČLR (Kolmaš 2004, 121-2).

Ještě téhož roku se v Pekingu sešel s Teng Siao-pchingem dalajlamův bratr, Gjalo Döndub, čímž začalo tzv. období „*dialogu Číny s dalajlamou*“ (Kolmaš 2004, 121-2). Bylo schváleno, aby dalajlama vyslal do Tibetu „*rekognoskační mise*“, které měly zanalyzovat situaci v Tibetu. Ty se do Tibetu vydaly celkem čtyřikrát, v letech 1979, 1980, 1982 a 1985 a vrátily se vždy s podobnými výsledky – sice se poměry v zemi ekonomicky zlepšují, ale politicky situace nevyhovuje. Výsledkem čínské rekognoskační mise, která byla do Tibetu také vyslána (r. 1980), aby se ústředí samo přesvědčilo o situaci na Tibetské náhorní plošině, byla směrnice pro další postup

¹⁵ Kulturní revoluce je termín označující období 1966-1969. Šlo o kampaň rozpoutanou předsedou Mao Ce-tungem za vymýcení kapitalismu uvnitř KS Číny. Mělo dojít ke změnám v oblasti, kultury, vědy, společnosti a její modernizaci. Byl vyhlášen boj proti všemu starému a feudálnímu, tedy proti starým myšlenkám, zvyklostem a návykům. Probíhalo nesčetně čistek, kampaní proti nepohodlným lidem a došlo k ohromnému ničení kulturního dědictví (Žagabpa 2000, 296-7).

v Tibetu, která se zaměřovala zejména na hospodářský rozvoj země, zlepšení životní úrovně, rozvoj kultury a vzdělání místních apod. (Kolmaš 2004, 122-3).

Při dalším vyjednávání v Pekingu, prosazovali zástupci Tibetské exilové vlády odsun čínských vojsk, rozšíření hranic Tibetu, jehož některé části byly inkorporovány přilehlými čínskými provinciemi S'čchuan a Čching-chaj a Kansu a status podobný tomu tchaj-wanskému, tedy *jedna země, dva systémy* (tj. socialistický a kapitalistický). Takové návrhy nemohly projít a Čína je rezolutně odmítla (Kolmaš 2004, 123).

Dalším mezníkem ve vývoji vztahů dalajlamy s Čínou bylo dalajlamovo vystoupení ve Výboru pro lidská práva v americkém kongresu ve Washingtonu roku 1987. Dalajlama formuloval tzv. „*Pětibodový mírový plán*“ k vyřešení tibetské otázky:

- 1) *Přeměna Tibetu podle principu nenásilí na mírovou zónu*
- 2) *Zastavení násilného přemísťování čínského obyvatelstva do Tibetu, které ohrožuje samotnou existenci tibetského národa*
- 3) *Respektování základních lidských práv a demokratických svobod Tibeťanů*
- 4) *Obnovení a ochrana životního prostředí ... zákaz využívání Tibetu jako skládky jaderného odpadu*
- 5) *Zahájení seriózního jednání o budoucím statusu země a o vztazích mezi tibetským a čínským lidem*

(Kolmaš 2004, 124)

Poté, co byl dalajlamův umírněný návrh (vzdal se v něm požadavku nezávislosti Tibetu) čínskou stranou odmítnut, propukly v říjnu 1987 ve Lhase protesty za nezávislost Tibetu, které však byly krvavě potlačeny. Další protesty vypukly o několik měsíců později, v březnu roku 1988. Ty dopadly podobně, bylo zmařeno mnoho lidských životů a nadto byl vyhlášen 14ti denní výjimečný stav (Kolmaš 2004, 125).

V červnu dalajlama znovu přednesl svůj mírový návrh, tentokrát ve Štrasburku, ale Čína ho znovu odmítla s tím, že podstatou jeho návrhů „*zůstává popření faktu, že Tibet je neoddělitelnou součástí čínského území ...*“ a „*Čína tudíž tyto jeho návrhy nepovažuje za základnu pro dialog*“ (Kolmaš 2004, 125).

Revoluční rok 1989 se nevyhnul ani Číně (protesty na náměstí Nebeského klidu na jaře) a Tibetu, v jehož hlavním městě opět v březnu propukly nepokoje. Rozdíl oproti revolucím jinde ve světě byl v tom, že ty čínské byly krutě umlčeny a nevedly ke změně

systemu, ale spíš k jeho utužení. Ve Lhase byl opět vyhlášen výjimečný stav, který trval až do května 1990 (Kolmaš 2004, 125-6).

Potřetí dalajlama zopakoval Pětibodový mírový plán roku 1989 v Oslu, když si přebíral Nobelovu cenu míru (Kolmaš 2004, 125-6).

Čína značně ochladla, co se ochoty vyjednávat s dalajlamou týče. Ten tak vzal svá prohlášení a všechny ústupky, které čínské straně doposud navrhl, zpět s tím, že až se Čína uvolí k jednání, začnou se vyjednávat podmínky znovu (Kolmaš 2004, 126).

Dalajlama se nikdy nezúčastnil žádných jednání na čínském území osobně a vždy vysílal své zástupce, protože se obával, že by svým návratem do Číny zlegitimizoval její nároky na Tibet a přišel o status uprchlíka. A je mu to dodnes mnohými (i některými jeho zastánci) vyčítáno, stejně jako bývá kritizován za to, že nepřijal první, velmi smířlivý návrh Teng Siao-pchinga, aby se vrátil do Tibetu, nebo že se neúčastnil pohřbu pančhenlamy, ačkoliv to byla příležitost k rozhovorům s čínskou stranou (French 2004, 121-3).

2. Tibetské nepokoje v březnu 2008

Zdá se, že březen je pro Tibetany osudový měsíc, asi jako je pro nás, Čechy, listopad. Rozdíl je však v tom, že my jsme svůj boj vyhráli ...

2.1. Protičínská povstání v Tibetu ve 20. století

Psal se rok **1959**, když ve Lhase povstal tibetský lid proti čínské správě a zavádění socialistických reforem (znárodnování majetku a pozemků ...), na které Tibet, do té doby feudálně spravovaná země, nebyl připravený. Toto povstání, jehož důsledkem byl mimo jiné útek dalajlamy do exilu, bylo krvavě potlačeno a reformy urychleně zaváděny (Kolmaš 2004, 120). Právě výročí tohoto povstání si Tibetané připomínají dodnes a je často spouštěcím prvkem demonstrací, nepokojů a jiných projevů nespokojenosti či prostého nesouhlasu. Lidé tak vyjadřují podporu myšlence demonstrantů dnes již víc než půl století starou a nesouhlas s čínskou správou ve své vlasti. Jejich protesty odrážejí touhu po ztracené samostatnosti.

Další větší nepokoje se odehrály v říjnu 1987 a v březnu 1989 v návaznosti na odmítnutí dalajlamova „Pětibodového mírového plánu“, který přednesl na půdě amerického kongresu, čínskou vládou. Povstání byla krvavě potlačena a v zemi bylo vyhlášeno stanné právo. Čínská politika vůči Tibetu v 90. letech přitvrdila. Byly zaváděny nejrůznější reformy a kampaně, jenž ještě více omezovaly občanská, politická a kulturní práva Tibetanů. V klášterech a školách byla spuštěna „vlastenecká výchova“ a omezeny náboženské svobody (Human Rights Watch 2010, 8).

V roce 1999 vláda zapojila tibetské oblasti do celonárodního ekonomického plánu rozvoje západu („Western economic drive“ 西部大开发 *Si-pu ta kchaj-fa*), v jehož důsledku byla vystupňována těžba přírodních zdrojů a ničení přírody. Na 80% tibetského zemědělského obyvatelstva muselo opustit své domovy a přestěhovat se k hlavním silnicím, nomádi byli přinuceni prodat většinu svého dobytka a usadit se. Na náhorní planinu od té doby proudí zástupy čínských osadníků, což ještě zintenzivnělo po dokončení železnice spojující Tibet s centrální Čínou v roce 2005 (Human Rights Watch 2010, 9).

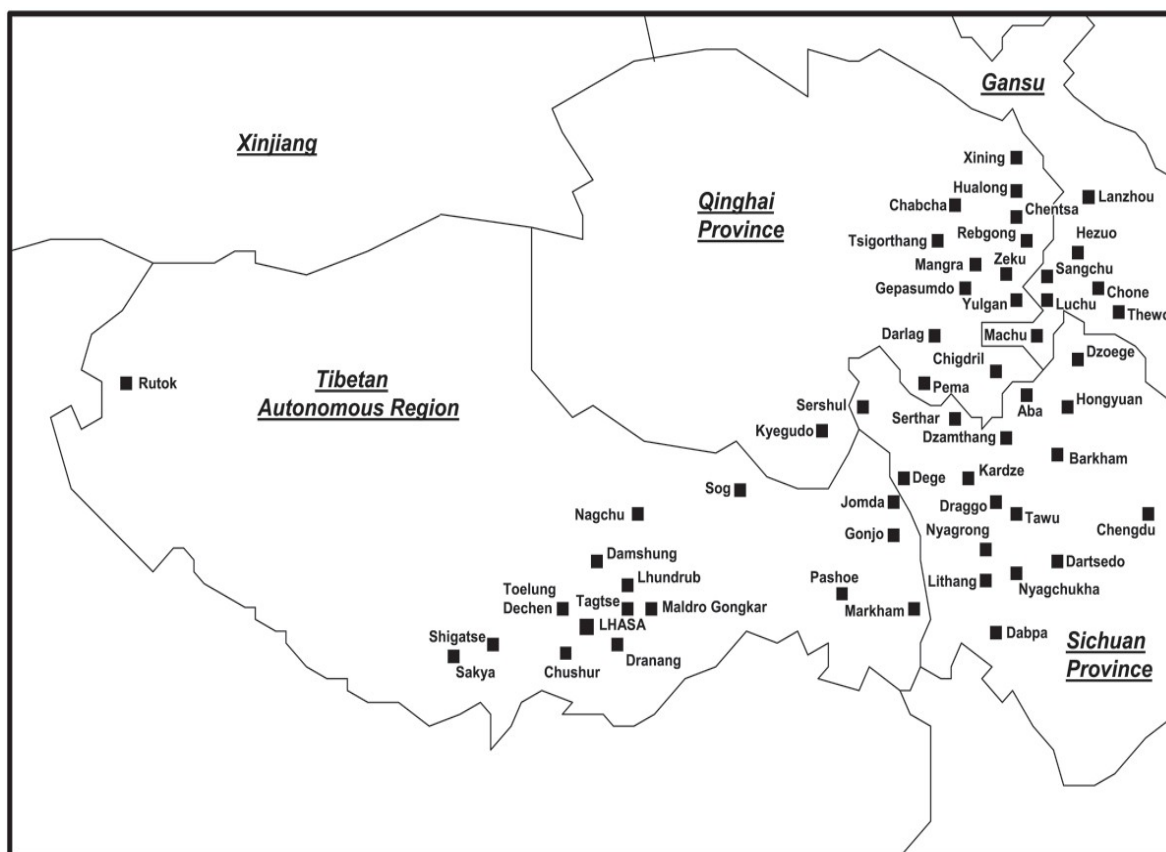
Poslední velké nepokoje na Střeše světa zaznamenal celý svět na jaře 2008. O to víc, že v té době se jeho pozornost upírala k připravovaným Olympijským hrám v Pekingu, jenž byly jednak velkou výzvou a zároveň příležitostí pro hostitelskou zemi ukázat celému západnímu světu, že se mu vyrovná, že je stejně dobře schopna ustát tak velkou mezinárodní pozornost a zodpovědnost, ne-li lépe. Proto snad i můžeme chápat to rozčilení a pobouření, které demonstrace v Tibetu vyvolaly na čínské straně. Čína to vnímala jako zradu, sabotáž a pokus pošpinit ji ve chvíli tak významné, kdy měla dobře nakročeno k celosvětovému uznání. Toto rozhořčení bylo cítit jak v čínských médiích, tak u čínské veřejnosti.

Nepokoje z roku 2008 se od těch dřívějších lišily v tom, že se odehrály v době internetu (Barnett 2009, 7) a moderních technologií. Kromě toho, že se informace šířily mnohem rychleji (zprávy o protestech a událostech si protestující předávali mobilními telefony), čemuž čínská vláda mohla jen stěží zabránit, spustila se také „online“ široká diskuse veřejnosti. Zejména mladí Číňané ostře kritizovali jak protesty, tak zahraniční média a vyjadřovali podporu postupu čínské vlády.

2.2. Březen 2008

Nepokoje v březnu 2008 jsou charakteristické (tak jako většina sporných tibetských otázek týkajících se lidských práv) nedostatkem nezávislých informací. Čínská vláda urychleně nechala odvézt všechny zahraniční novináře a cizince z oblasti a v podstatě až do konce měsíce do Tibetu nikoho nevpustila (vyjma ozbrojených složek). Informace, které tak máme k dispozici, pocházejí na jedné straně od samotných Tibetanů, kteří byli v kontaktu se zahraničím a posílaly zprávy, fotky a videa a na straně druhé od čínských úřadů, jenž svá oficiální stanoviska sdělovala prostřednictvím médií.

Robert Barnett (2009, 8), který události sledoval, říká, že pro potvrzení toho, zda je nějaká informace pravdivá, mu dobře sloužila právě čínská oficiální média, která téměř vždy reagovala na jakoukoliv zprávu v zahraničních médiích a prezentovala svoji verzi. Fakta byla víceméně stejná, lišila se jen v interpretaci.

Mapa nepokojů v Tibetu během března a dubna 2008 (Smith 2010, viii)

2.3. Nepokoje ve Lhasě

Vše začalo **10. března**, kdy skupina mnichů, jejichž počet se odhaduje se na 300-500 (Smith 2010, 11) z kláštera Drepung jen několik kilometrů západně od Lhasy vyšla na protest do centra města. Dožadovali se propuštění pěti mnichů, kteří byli zadrženi v říjnu 2007 za to, že slavili udělení *Zlaté medaile amerického kongresu*¹⁶ dalajlamovi. Pochod byl zastaven policií a asi 50 mnichů bylo zadrženo. Zbytek mnichů na protest zůstal na místě a v sedě mlčky protestoval po celý zbytek dne. Nakonec je policie přiměla k návratu do kláštera, který byl ale posléze obklíčen, nikdo nebyl vpouštěn ani dovnitř ani ven a mniši tak byli odříznuti od dodávek vody a jídla (Smith 2010, 11).

¹⁶ *Zlatá medaile amerického kongresu* je nejvyšší občanské vyznamenání udělované americkým Kongresem. Dalajlama ji získal za boj za svobodu a demokracii. Viz. „Kongres USA udělil dalajlamovi medaili za boj za svobodu.“ *Novinky.cz*, October 17, 2007. Accessed June 2, 2011. <http://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/124832-kongres-usa-udelil-dalajlamovi-medaili-za-boj-za-svobodu.html>.

11. března se opakovala podobná situace, když policie zabránila pochodu mnichů z kláštera Sera do centra města. Mniši chtěli reagovat na zatčení svých druhů den před tím. Opět byli blokováni v pochodu a tak se také rozhodli protestovat v sedě na zemi poblíž kláštera. Ozbrojená policie (odhadem 2000 ozbrojených policistů) je obklíčila a použila proti nim slzný plyn. Klášter byl obklíčen (Smith, 2010, 12).

V následujících dnech byly preventivně obklíčeny další kláštery ve Lhase. 12. března si mnišky z kláštera Chutsang (Qusang) připomínaly výročí ženských protestů proti čínské přítomnosti v Tibetu v roce 1959. Bylo jim zabráněno v pochodu do Jokhangu. Mniši v klášteře Sera začali držet hladovku, 2 mniši uvěznění v klášteře Drepung si na protest usekli zápěstí (Smith 2010, 13).

Velké a násilné protesty a bouře, ale začaly až v **pátek 14. března**, kdy se k mnichům přidala veřejnost. Reagovala tak na incident v klášteře Ramoche, kde policie zasahovala proti mnichům a lidé v okolí se jich zastali (Human Rights Watch 2010, 20). V centru Lhasy došlo k násilnostem ze strany protestujících. Rozlícený dav vypaloval čínské obchody, auta a raboval. Bylo vypáleno více než 1 200 obchodů, restaurací, kanceláří a domů a převráceno či zapáleno na 84 aut. Během těchto násilností zemřelo 22 etnických Číňanů a 325 bylo zraněno. Celkové škody byly vyčísleny na 280 milionů jüenů (Smith 2010, 3). Později téhož dne dostaly ozbrojené složky (Čínská lidová ozbrojená policie i Čínská lidová osvobozená armáda) příkaz použít násilí, v důsledku čehož zaplatilo životem odhadem 50-100 Tibetánů, mnoho dalších bylo zraněno (Smith 2010, 13). Ačkoliv čínská vláda nejprve popírala použití ostré munice proti protestujícím, podle svědectví, která sesbírala organizace Human Rights Watch z rozhovorů, bylo do demonstrantů stříleno. Později agentura Sin-chua zveřejnila zprávu, že policie vypálila několik „výstražných výstřelů“ (Human Rights Watch 2010, 21-22). Těla obětí byla policie sbírala a převážela do krematoria, kde byla ihned pálena, aby se zabránilo pořídit fotografie obětí a zjistit jejich přibližný počet.

Lhasa byla obsazena armádou. Stovky Tibetánů byly zadrženy policií a sedmnáctý březen byl stanoven jako nejzazší termín pro ty, kdo se podíleli na „*bití, ničení, rabování a žhářství*“ pro nahlášení se na policii, pokud se chtěli vyhnout tvrdším trestům (Smith 2010, 14).

V následujících dnech pokračovalo zatýkání Tibetánů, razie bytů podezřelých osob a policejní kontroly v ulicích. Byly vydány seznamy hledaných osob, které se den

po dni neustále rozšiřovaly o další jména s fotografiemi pořízenými městskými kamerami. Lhaské kláštery byly stále obklíčeny a odstřiženy od zbytku světa. Ulice města byly liduprázdné. Výjimkami nebyly domovské prohlídky spojené s kontrolami dokumentů. Kdokoliv, kdo byl zastížen mimo své nahlášené místo pobytu, byl policií odveden. Lidé, zranění během nepokojů nemohli vyhledat pomoc v nemocnicích, protože by byli okamžitě předáni policii (Human Rights Watch 2010, 24-25). Věznice ve Lhase byly brzy přeplněny, takže zadržení museli být přepravováni jinam. Tibetané na úředních pozicích museli veřejně odsoudit „*d'ábelské počínání dalajlamovy kliky*“ a přislíbit „*přísný postup proti separatistům*“ (Smith 2010, 16).

2.4. Nepokoje se šíří po náhorní plošině

V následujících dnech se objevovaly protesty na mnoha místech země. Většinou lidé skandovali protitibetská hesla a vyvěšovali tibetskou národní vlajku. Reakcí policie bylo masivní zatýkání, které běžně doprovázelo bití protestujících. Jsou doloženy i případy, kdy policie do demonstrantů střílela:

16.3. v Aba (S'čchuan) se veřejnost zastala protestujících a zatýkaných mnichů z kláštera Kirti. Lidé zapálili úřední budovy a došlo k potyčkám s policií. Vláda nejprve popřela, že by došlo k střelbě do protestujících, ale později přiznala, že byli v „sebeobraně“ zastřeleni 4 demonstranti. Všechny kláštery v oblasti byly obsazeny vojenskými jednotkami a odříznuty od komunikace s vnějším světem (Human Rights Watch 2010, 28-32).

21.3. v Kanze (Kham) ostřelovaly ozbrojené složky pochodující dav ze střeš domů (Smith 2010, 15).

Další doložený případ střelby do davu protestujících je ze 4. dubna poblíž kláštera Tongkor v západním S'čchuanu. Ačkoliv vláda tvrdí, že šlo jen o „varovné výstřely“, 10 lidí zemřelo a mnoho dalších bylo zraněno. Lidé, kteří byli zraněni nebo vyfoceni policií, museli utéct do hor, aby se vyhnuli zatčení (Human Rights Watch 2010, 32-34).

Několik incidentů, kdy došlo k potyčkám s policií, která následně demonstranty bila, a došlo i ke střelbě bylo hlášeno z kraje Ganzi (Human Rights Watch 2010, 34-38).

Ozbrojené jednotky podnikaly **razie do klášterů**. Mnichům zabavovali mobilní telefony, fotoaparáty a hledaly důkazy o napojení na separatistické hnutí. Zabavovaly portréty dalajlamy, tibetské národní vlajky¹⁷ a nutili mnichy po nich šlapat. Docházelo k masivnímu zatýkání a bití mnichů (Human Rights Watch 2010, 40-43).

Například v klášteře Ngaba Lhamo Kirti (místě násilností z 16.3.), policie podnikla razii s cílem objevit inkriminující materiály. Starověké „zbraně“, které našla, pak použila jako důkaz úmyslu násilného povstání. Byly zabavovány mobily, fotoaparáty, kamery, počítače apod. Nutila mnichy, aby se fotili s tibetskou národní vlajkou a tyto materiály pak proti nim použila. Údajně tak bylo zadrženo na 572 mnichů (Smith 2010, 18-9).

V rozhovorech pro Human Rights Watch (2010, 44-52) svědci popisují brutalitu, s jakou bylo zacházeno s vězni, kteří byli během a po protestech zadrženi policií. Mluví o bití a mučení během výslechů, aby se doznali k napojení na separatistické skupiny v zahraničí, nedostatku jídla a hrozných podmínkách v přeplněných celách. Mnoho lidí pobyt ve vězení a následky mučení nepřežilo, případně zemřelo krátce po propuštění.¹⁸

2.5. Situace se „vrací do normálu“

Na konci března byla povolena první kontrolovaná návštěva zahraničních novinářů do Lhasy. Z ulic proto zmizely ozbrojené jednotky a byla odstraněna kontrolní stanoviště. První den po příjezdu novinářů narušilo program cesty 30 mnichů z kláštera Jokhang, když vtrhli na setkání novinářů se zástupci kláštera a křičeli, že to co jim tvrdí není pravda a že jsou v klášteře drženi od 14 března (Smith 2010, 18).

Ke konci měsíce přijeli na jednodenní návštěvu Lhasy také diplomaté z Pekingu (zástupci 15 zemí). Vše bylo dopředu dobře zorganizováno, aby situace vypadala tak, jak si ústředí přálo, tedy, že se život ve Lhasě vrací do normálu, že jsou Tibetánům dopřávány náboženské svobody apod. Jednotky lidové osvobozené armády opustily město, ale ozbrojená armáda a veřejná bezpečnost zůstaly (Smith 2010, 19).

¹⁷ Obojí, tibetská národní vlajka i portréty dalajlamy jsou v Tibetu nelegální. Jedná se o provinění proti kriminálnímu zákonu, článku 103, který za zločin považuje „akt podněcující separatismus a poškozující národní jednotu“ (Human Rights Watch 2010, 13).

¹⁸ Několik videí zachycujících násilí policejních složek jak během protestů, tak na zadržených viz. Uprising Archive. Accessed June 18, 2011. www.uprisingarchive.org.

30. března zveřejnila Tibetská exilová vláda jmenný seznam 40ti potvrzených obětí, odhadujíc, že během nepokojů bylo zabito 140 Tibetanů. To agentura Sin-chua brzy vyvrací s tím, že se podařilo 5 z údajně 40ti obětí vyhledat a ostatní jsou pravděpodobně jen smyšlená jména, protože se nepodařilo zjistit místo jejich pobytu¹⁹.

Vlastenecká výchova („patriotic education“), jenž v Tibetu spočívala v odmítání dalajlamy a vyjadřování podpory a lojality vládě, se zintenzivnila ve všech klášterech a mniši (či mnišky), kteří se jí odmítli podřídit, byli trestáni.

Čínská média spustila kampaň proti Tibetu a dalajlamovi. Čang Čching-li, tajemník KS Číny v TAO, prohlásil, že se zadrženými separatisty by mělo být jednáno v souladu s vojenským trestním právem podle principu „quick approval, quick arrest, quick trial, quick execution“.²⁰ Všechny oficiální vládní i nevládní organizace a školy musely odsoudit události ve Lhasě ze 14.3. a kritizovat „dalajlamovu kliku“ (Smith 2010, 22).

V druhé polovině dubna byla zahájena nová vlastenecká vzdělávací kampaň „Opposing Separatism, Safeguarding Stability and Promoting Development“²¹ (Smith 2010, 25-26), která měla „vzdělávat“ masy, aby se postavily proti rozdělování země a podporovaly její stabilitu a vývoj. Během následujících 2 měsíců, na kdy byla naplánovaná, ve všech Tibetany obývaných oblastech, probíhaly schůze, přednášky, promítaly se propagandistické snímky apod. Pracovní týmy byly posílány do všech klášterů, aby mnichy a mnišky vzdělávaly v souladu s kampaní (Smith 2010, 26).

Když 20.6. dorazila olympijská pochodeň do Lhasy měli Tibetané zákaz vycházení, což oficiální místa popírají (Smith 2010, 27).

Dohromady Mezinárodní kampaň za Tibet (International Campaign for Tibet) napočítala od 10. března na 159 incidentů, z toho se velká většina odehrála mimo TAO (117 ze 159). Většina protestů byla mírová, jen 14 bylo násilných, namířených zejména proti majetku. 11 incidentů zahrnovalo násilí čínských bezpečnostních složek proti Tibetanům. Mnoho protestů z konce března, v dubnu a květnu propuklo v důsledku odmítnutí vlastenecké výchovy mnichy/mniškami v klášterech. Další nepokoje vznikly

¹⁹ „Tibet police: Victim list fabricated,“ *China Daily*, April 7, 2008, 5.

²⁰ „Rychlé schválení, rychlé začtení, rychlý soud, rychlá poprava“

²¹ „Čelit separatismu, zajistit stabilitu a podporovat rozvoj“

v důsledku přepadání a razií klášterů, často uprostřed noci s cílem objevit a zabavit zbraně či materiály dokládající podporu nezávislosti Tibetu (Smith 2010, 39).

Podíváme-li se na mapu nepokojů, zjistíme překvapivou věc. Většina protestů se odehrávala ve východním Tibetu, velmi často mimo území TAO, v provinciích, kde žije větší procento Číňanů a Chuejů v poměru k Tibeťanům a kde by tedy měli být více asimilovaní a zvyklí na společné soužití (Smith 2010, 37-38). Krom toho byla oblast protestů mnohem větší než tomu bylo kdy v minulosti. Tentokrát povstaly i oblasti, které v 80. letech užívaly mnohem větší svobody – nevztahovala se na ně omezení jako na TAO (Barnett 2009, 10).

Násilí, za něž byli kritizováni Tibeťané a zejména pak protestující mniši v souvislosti s buddhistickým učením o nenásilí, Barnett (2009, 13) obhajuje argumentem, že šlo z největší části o „venkovské bouře“ (rural protest), jež vedli obyčejní lidé a pro taková povstání je násilí namířené zprvu proti bezpečnostním složkám, později proti vládním úřadům a nakonec i proti migrantům, typické. Počet zabitých civilistů (18) byl ale mnohem vyšší, než kdy předtím. Odhady počtu obětí na straně protestujících (zabitých ozbrojenými složkami) se pohybují v širokém rozmezí od 8 do 200 (Barnett 2009, 13).

3. Cenzura v Číně

Slovník mediální komunikace (Reiffová 2004, 26) definuje cenzuru (v užším pojetí) jako „*státní dohled nad šířením mediálních obsahů (tištěných médií, filmu, divadla, rozhlasu a televize)*“, jenž je charakteristický „*násilným zasahováním do práv autorů a vydavatelů*“. Dělí se podle procesu tisku na cenzuru (a) předběžnou, uplatněnou před zveřejněním informace (b) následnou (represivní), uplatněnou po zveřejnění informace a (c) cenzuru průběžnou, která představuje kontinuální kontrolu (Reiffová 2004, 26). Jak uvidíme, všechny tyto typy jsou v čínské cenzuře přítomny.

Pro mediální prostředí v Číně je charakteristická cenzura, a to cenzura v socialistickém slova smyslu, tedy zcela legální nástroj, který chrání „pravdu“ - pravdu třídního vidění světa (Reiffová 2004, 26-30). Lenin řekl, že *v socialistické zemi by tisk měl být kontrolován* a v Číně se tím řídí (Luo 2005, 479).

Charakteristické pro obhajobu všudypřítomné cenzury (zejména v totalitních společnostech) je argument její obranné funkce, tedy zajištění bezpečnosti a pořádku ve společnosti. Obhájcí cenzury ji vnímají jako ochránce základních sociálních institucí: rodiny, náboženství a státu, kdežto její kritici jako silný nástroj moci, který ohrožuje dobrý vkus či mravnost. Moderní západní společnosti zastávají ono kritické stanovisko a cenzuru považují za nepřijatelnou, protože omezuje právo lidí na svobodu projevu (čl. 17 Listiny základních práv a svobod) (Reiffová 2004, 26-30).

3.1. Vládní úřady

V Číně je cenzura velmi přísná a dobře zabudovaná do vládních struktur. V následující stati se pokusíme popsat specifické funkce jednotlivých vládních úřadů, které se cenzurou v praxi zabývají.

Z hlediska kontroly mediálních obsahů má nejvyšší moc vládní agentura ***Všeobecná správa tisku a publikační činnosti*** („General Administration of Press and Publication“ (GAPP) 新闻出版总署 *Sin-wen Čchu-pan Cung-šu*).²² Sleduje, cenzuruje

²² Pro úplnost informace uvádím v následujícím textu odkazy na oficiální internetové stránky úřadů zabývajících se cenzurou. Většina těchto stránek je v čínštině, ale některé mají také překlad do angličtiny. Oficiální stránky agentury GAPP: General Administration of Press and Publication, accessed July 7, 2011. <http://www.gapp.gov.cn/>.

a má právo zakázat jakoukoliv publikaci v Číně. Každý, kdo chce v Číně publikovat, od ní musí získat licenci a zavázat se k dodržování předpisů (Congressional – Executive Commission on China 2006).

Všechna oddělení propagandy, která pod ní spadají, od těch na vládní úrovni až po provinční, mají specializované *týmy* pro jednotlivé typy médií. „Reading teams“ kontrolují tištěná média, „listening teams“ dohlíží na vysílání rádia a „viewing teams“ mají na starosti televizní programy. Do čela každého týmu je jmenován vládní úředník, kterému zpravidla asistuje někdo s letitými zkušenostmi v médiích, např. zkušený manažer sdělovacích prostředků. Týmům jsou přidělovány jednotlivé publikace/články/programy rádií a televize, na něž vypracovávají recenze a posudky. Aby bylo zajištěno, že svou práci vykonávají opravdu svědomitě, jsou pod kontrolou Oddělení stranické propagandy („Party propaganda department“) KS Číny (He 2008, 26). Pokud kontrolovaný příspěvek projde, dostane se jeho recenze do měsíční zprávy, která putuje všem mediálním organizacím. Pokud ale příspěvek neprojde a je objeveno politické pochybení, je o tom spraven manažer (vysílacího) sdělovacího prostředku, který musí podniknout nezbytné kroky a viníka (tedy autora) potrestat. Ten pak (v tom lepším případě) musí provést sebekritiku (He 2008, 27).

Protože média se rozrůstají neuvěřitelnou rychlostí, není z kapacitních důvodů možné, aby úředníci kontrolovali vše, co jde do oběhu ještě před publikací. Z toho důvodu je nyní (od 90. let) strategií vlády tzv. postpublikační kontrola, která funguje díky daným pravidlům a omezením²³ a trestům pro ty, kdo je poruší. To vyžaduje velkou míru disciplíny a autocenzury od samotných médií a autorů (He 2008, 27).

Obsah televizního a satelitního vysílání včetně internetu a zahraničního satelitního vysílání kontroluje *Státní správa rádia, filmu a televize* (SARFT - „State Administration of Radio, Film and Television“ 国家广播电影电视总局; *Kuo-tien Kuang-po Tien-jing Tien-š' Cung-tü*)²⁴ (Congressional – Executive Commission on China 2006).

²³ Kromě obecných pravidel, jsou vydávány regule v souvislosti s aktuálním domácím či světovým děním. Například v roce 1990 v souvislosti s reakcí na povstání na náměstí Nebeského klidu bylo vyhláškou „*Notice on Strengthening the Management of the Publication of Books Dealing with the Soviet Union and Eastern Europe*“ zakázáno publikovat knihy o demokratizačních hnutích ve východní Evropě (Luo 2005, 28).

²⁴ oficiální stránky Státní správy rádia, filmu a televize: State Administration of Radio, Film and Television, accessed July 7, 2011, <http://www.chinasarft.gov.cn/>.

Ministerstvo průmyslu a informačních technologií („Ministry of Industry and Information Technology“ 工业和信息化部 *Kung-jie che sin-si chua pu*)²⁵ reguluje čínské telekomunikace, softwarový průmysl a kontroluje všechny, kdo skrze internet šíří jakékoli informace (Congressional – Executive Commission on China 2006).

Informační kancelář čínské státní rady („State Council Information Office“ 国务院新闻办公室 *Kuo-wu-jüan Sin-wen Pan-kung-š'*)²⁶ má za úkol podporovat čínská média v tom, aby propagovala Čínu, její politiku, kulturu a historii v zahraničí (Congressional – Executive Commission on China 2006).

Ministerstvo veřejné bezpečnosti („Ministry of Public Security“ 公安部 *Kung an pu*) kromě své policejní funkce také filtruje a monitoruje internet (Congressional – Executive Commission on China 2006).

Hlavní celní správa („General Administration for Customs“ 海关总署; *Chaj-kuan Cung-šu*) má na starosti zabavování všech materiálů, které by mohly být „škodlivé“ vládě, zejména tiskoviny a knihy, které lze koupit v Hong Kongu (Congressional – Executive Commission on China 2006).

Kancelář státních tajemství („State Secrecy Bureau“ 国家保密局 *Kuo-tia pao-mi t'ü*) tím, že využívá zákonů a regulí o státních tajemstvích, vlastně omezuje svobodu projevu (Congressional – Executive Commission on China 2006). Status státního tajemství v Číně mají informace, které jsou v demokratických zemích dostupné široké veřejnosti. Jedná se v podstatě o jakékoli zprávy, které jsou čínské vládě nepohodlné a nechce, aby o nich veřejnost věděla (např. údaje o nezaměstnanosti a chudobě obyvatel, korupci, přírodních katastrofách, pracovních nehodách a mnohé další). V důsledku toho jsou lidé odkázáni na informace ze zahraničních médií a na nejruznější zvěsti, které mezi sebou nechávají kolovat. Příliš široká oblast státních tajemství bez jasně vymezených hranic přivedla už mnoho lidí do vězení, protože prozrazením státního tajemství „ohrožovali národní bezpečnost“ (He 2008, 52-53).

²⁵ oficiální stránky Ministerstva průmyslu a informačních technologií: Ministry of Industry and Information Technology, accessed July 7, 2011, <http://www.miit.gov.cn/>. Dostupné informace o funkcích ministerstva na stránkách vlády: „Major Responsibilities,“ Chinese Government's Official Web Portal, accessed July 7, 2011, http://www.gov.cn/english//2005-10/02/content_74176.htm.

²⁶ Informační kancelář čínské státní rady: State Council Information Office, accessed July 7, 2011, <http://www.scio.gov.cn/>.

3.2. Ústřední oddělení propagandy

Ústřední oddělení propagandy („Central Propaganda Department“ 中共中央宣传部 *Čung-kung Čung-jang Süan-čchuan-pu*)²⁷ je obdobou vládních GAPP (Všeobecná správa tisku a publikační činnosti) a SARFT (Státní správa rádia, filmu a televize) na úrovni komunistické strany Číny (Congressional – Executive Commission on China 2006). Dohlíží na to, zda vydavatelé nevydávají nic v rozporu s politickým dogmatem strany a instruuje média, aby psala v pozitivním duchu o vládní politice (He 2008, 23).

Obvykle informuje média a vydavatele o současném „statutu“ toho kterého tématu, tedy určuje, co se může v tisku objevit a v jakém rozsahu (Luo 2005, 479-81). Má také na starosti tzv. „jednotné zpravodajství“, tedy to, aby média podávala (vybrané) informace o politickém dění v souladu se stanoviskem oddělení propagandy. Tím se má předejít „mediálním omylům“. Jinými slovy, jde o zákaz vyjádření vlastního názoru a formování názoru veřejnosti, ke které se dostanou jen pečlivě vybrané a upravené informace (He 2008, 33). Che Čching-lien²⁸ (He 2008, 36) přirovnává Čínu k Severní Koreji když říká, že jsou to jedny z mála zemí na světě, které stále ještě dokážou sjednocovat veřejné mínění.

Nejspolehlivějším nástrojem vlády pro kontrolu médií je systém registrace a schvalování nových médií a všech mediálních odbytí (tedy prodejen)²⁹. Ty musí být registrovány a schváleny GAPP nebo některou z provinčních kanceláří. Noviny kromě toho ještě musí mít své vedení (*Department in Charge*) a sponzorské oddělení (*Sponsoring Unit*), jenž mají zákony ošetřeny pravomoce a hlavně povinnosti. Stávají se tak jedním z hlavních nástrojů vlády pro kontrolu médií. Sponzorská jednotka například zodpovídá za to, že obsah všech článků se bude přísně držet stranické linie (He 2008, 25).

²⁷ Ústřední oddělení propagandy: Central Propaganda Department, accessed July 7, 2011, <http://cpc.people.com.cn/GB/64114/75332/>.

²⁸ Autorovo jméno je v samotném textu stejně jako ostatní čínská slova termíny uváděno v české transkripci, v seznamu literatury a odkazech je ale uváděn podle jazyka originálu textu (angličtina), tedy v mezinárodním přepisu pchin.-jin.

²⁹ V současnosti je téměř nemožné získat registrační číslo bez úplatku a s registračními čísly se otevřel nelegální obchod (He 2008, 25).

Vydávání soukromých či nevládních novin je považováno za „podněcování k podvracení státní moci“ či „ohrožování státní bezpečnosti“ a je to tudíž nelegální. Před rokem 1978 by se to hodnotilo jako „anti-stranický a anti-socialistický kontrarevoluční zločin“ (He 2008, 25).

3.3. Pravidla a omezení

V 90. letech byla Čína na mezinárodním poli za cenzuru kritizována. Reagovala na to tak, že směrnice a nařízení začala šířit výhradně „interně“ (telefonicky nebo na schůzkách), takže se neměly dostat na veřejnost. Na pravidelných (týdenních) redakčních radách se pak (v případě novin) probírají nejnovější nařízení a předpisy Ústředního výboru a místních oddělení propagandy (He 2008, 29).

Che Čching-lien (He 2008, 29), bývalý novinář v ČLR, uvádí „pravidla“ (omezení) pro zpravodajství a novináře, tzv. „propaganda disciplines“ 宣传纪律 (*süan-čchuan tí-lü*)³⁰:

1. Novináři nesmí publikovat v jiných zahraničních novinách (včetně novin v Hong Kongu, Macau a na Tchaj-wanu).
2. Novinové články o důležitých společenských či hospodářských tématech musí být nejprve recenzovány příslušným oddělením a v případě negativního hodnocení nesmí být publikovány.
3. Noviny musí omezovat množství článků o korupci ve straně a spíše se zaměřit na to, jak se s korupcí (úspěšně) bojuje.
4. Noviny by měly publikovat více článků o zadržování zločinců a méně článků o vraždách. Nesmí prostřednictvím těchto zpráv kritizovat stranu a vládu. Musí vynechat detaily, aby neinspirovaly další případné zločince.
5. Zprávy o katastrofách a neočekávaných masových událostech musí být dopředu recenzovány, aby se předešlo nelibosti veřejnosti. Pokud noviny událost nezvládnou pokrýt, musí informace čerpat od vládních agentur. Údaje o počtech obětí musejí být předem recenzovány.

³⁰ Protože Oddělení propagandy Ústředního výboru KS Číny není vládní institucí, ale spadá (jak z názvu vyplývá) pod KS Číny, nemůže vydávat „zákony“ či „předpisy“. Proto jsou tato pravidla známa pod názvem „propaganda disciplines“ 宣传纪律 (*süan-čchuan tí-lü*) (He 2008, 31)

6. Během „citlivých období“ (jakou jsou výročí povstání apod.) noviny nesmí publikovat žádné příspěvky o politice, ekonomii, nebo sociálních problémech.
7. Noviny musí omezit senzační zprávy o vítězstvích v loterii a užívání si bohatství a obecně se vyhnout tématu rozevírání nůžek mezi bohatými a chudými. Nesmí také informovat o zvyšování platu vládních úředníků.
8. Nakladatelství nesmí vydávat historické knihy, které skrze minulost kritizují současnost.
9. Nakladatelství a noviny nesmí publikovat knihy či pojednání o moderní historii, kde lidé změnili verdikt historie ve svém konkrétním případě. Biografie a vzpomínky čínských vůdců musí být předem recenzovány.
10. Nakladatelé musejí být obezřetní při publikaci titulů o národnostních menšinách (zejména Tibetanech, Ujgurech a chuejských muslimech).
11. Organizace nesmí provádět výzkum napříč oblastmi, aby se zamezilo „buržoazním liberálním žvlům“ šířit své názory mimo vlastní region.
12. Je zakázáno publikovat jakékoliv práce, které chválí západní výklad událostí nebo západní hodnoty.
13. V oblasti všeobecné vládní politiky musí média záviset na agentuře Sinchua.

Některé z těchto regulí jsou dvojznačné a často jdou proti sobě, jak si stěžují čínští novináři (He 2008, 31). Velmi pak záleží na individuálním úsudku kontrolora. To samozřejmě vytváří jistou atmosféru strachu a nejistoty, jenž je ideálním podhoubím autocenzury.

Autocenzura je samozřejmě společná všem médiím v Číně. Netýká se výhradně novinových redakcí. Když autor chce, aby jeho dílo bylo publikováno, nemá jiné východisko, než cenzurovat sám sebe a případně nechat úředníky do jeho díla zasáhnout. V rozhovoru s Olgou Lomovou o potížích s vydáváním knih v Číně a fenoménu autocenzury a úředních zásahů hovoří spisovatel Ma Ťien.³¹

Svoboda slova v čínském slova smyslu tak vlastně znamená, že lidé si mohou říkat, co chtějí, ale ne veřejně (což je na jednu stranu velký posun od dob Mao Ce-

³¹ Lomová, Olga. „Nezačneš-li se chovat slušně, zařídím, abys potichu zmizel.“ *Literární noviny* 17, no. 4 (January 23, 2006): 15. <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=LitNIII/17.2006/4/15.png> (accessed June 7, 2011).

tunga). Na veřejnosti se musejí řídit disciplinou propagandy („propaganda disciplines“), tedy tím, co říká strana (He 2008, 31).

Hlavním cílem cenzury médií je šířit optimismus a vštěpovat lidem důvěru ve stranu a vládu. Dobré zprávy mají v novinách zahrnovat 70% veškerého tisku (tzv. *seven to tree ratio*, tedy podíl 7:3) (Luo 2005, 479-481), což vede v krajním případě k tomu, že i když se stane nějaká katastrofa, noviny o ní referují zprávami, jak se situace zlepšuje, jak si lidé navzájem pomáhají a hrdinskými příběhy s dobrým koncem.

Ačkoliv je cenzura v Číně stále velmi přísná, od reformy v souvislosti s nástupem Teng Siao-pchinga (1978) se situace poněkud uvolnila. Zatímco do roku 1978 byla pod kontrolou strany všechna média, po zavedení reformy byla z tohoto přímého dohledu uvolněna celá třetina. Dnes můžeme pozorovat rozdíly mezi médii spadajícími přímo pod stranu (například deník *People's Daily* a zpravodajská agentura *Sin-chua*), jejichž vedení je jmenováno Ústředním výborem KS Číny a je tedy politické (He 2008, 43), a médii nezávislými, které jsou většinou i finančně samostatné, nicméně pravidla a zákony pro ně platí stejné. Menší lokální noviny navíc mají výhodu v tom, že nepodléhají tak přísné kontrole jako média celostátní a díky tomu užívají o něco větší svobody (Luo 2005, 384-7).

V každém okrese má agentura *Sin-chua* i deník *People's Daily* svého dopisovatele, jenž svými články do jisté míry plní funkci jakéhosi dohledu nad místní správou a lokálními médii. V této souvislosti píše Che Čching-lien (He 2008, 45) o korupci a úplatcích, kterými si místní správa udržuje dobré vztahy s těmito dopisovateli oficiálních médií, a ti se je neostýchají přijímat. Ze vzájemné spolupráce tak profitují obě strany.

Novinář v ČLR musí mít velmi dobrý politický profil. Pokud poruší pravidla, může být potrestán „podle rozsahu přestupku“. Hrozí mu okamžitá výpověď a záznam „tato osoba není vhodná pro práci v oblasti šíření kultury“ do kádrového profilu, což v praxi znamená, že již nikdy nedostane práci ve svém oboru (He 2008, 44). V horším případě může být uvržen do vězení (He 2008, 48).

Pro investigativní žurnalistiku tedy není v Číně vhodné prostředí. I přes to se několik odvážných najde. Při práci však takoví novináři neustále narážejí na omezení

spojená se získáváním informací a zejména s publikací. Jejich odhalující články či nasbírané dokumenty o korupci, katastrofách či pracovních nehodách, tedy o bezpečnosti práce (např. výbuchy v dolech v provinciích Ťiang-si a Kuang-si, při nichž zahynulo velké množství horníků) většinou neprojdou skrz vlastní redakci. Informace o takových událostech se potom vůbec nedostanou na veřejnost. Pokud si takový novinář nedá pozor a zajde příliš daleko, může se lehkost stát, že bude jako nepohodlný odstraněn (He 2008, 76-83). Nezřídka bývá proti novinářům použito násilí. Jednotlivé případy jako ukázky postupu proti nepohodlným novinářům uvádí Che Čching-lien v kapitole *The use of violence* (He 2008, 83-86).

Kromě kritiky vlády, zpráv o nehodách a přírodních katastrofách je samozřejmě oko cenzury zaměřeno na média a informace ze zahraničí. V souvislosti s rozšířením internetu však již není možné držet Čínu uzavřenou v informační bublině od zbytku světa. Vláda si proto osvojila taktiku šíření „polopravd“, jakéhosi míšení faktů a vlastní interpretace. Tato praxe se zdá být velmi účinná z hlediska šíření propagandy a formování veřejného mínění (He 2008, 93) a můžeme ji sledovat i na případě zpravodajského pokrytí nepokojů v Tibetu 2008 deníkem China Daily.

Oficiální média sice přinesla zprávu o nepokojích v Tibetu, jenž ale interpretovala jako povstání menšiny tibetských separatistů, kteří byli organizováni „dalajlamovou klikou“, aby šířili nepokoje v zemi před očekávanými Olympijskými hrami v Pekingu. Většina Tibetanů totiž s oddělením Tibetu od Číny podle China Daily nesouhlasí, je centrální vládě a komunistické straně vděčná za pokrok a zlepšení životní úrovně a vysvobození z otroctví, které do roku 1959 vykořisťovalo chudé obyvatele. Za hlavního viníka byl označen dalajlama velmi často spojován s přívlastkem „pokrytecký“ a jeho separatističtí stoupenci („dalajlamova klika“). Velkou míru kritiky si vysloužila také západní média, která nesprávně a jednostranně o událostech v Tibetu referovala. To vyvolalo velkou odezvu u čínského obyvatelstva a pustilo se (nejen) na stránkách deníku China Daily k pranýřování západu a jeho negativního postoje vůči Číně, jenž má tendence Čínu jen kritizovat a přehlížet pokrok a zlepšení, který udělala ve všech oblastech od ekonomiky, průmyslu až po lidská práva.

4. Metodologie výzkumu

Tibetská otázka z čínské perspektivy:

4.1. Výzkumný problém

Předmětem mého zájmu je zkoumat, jaký je vztah čínské vlády k Tibetu, který vyjadřuje a (svůj postoj) šíří prostřednictvím médií. Výzkumný problém jsem zúžila do výzkumné otázky, tak aby byla „empirická“, jinými slovy, vědecká a v praxi reálně zkoumatelná. Punch (2008) poskytuje pro tvorbu takových výzkumných otázek praktický návod: pokud je z výzkumné otázky zřejmé, jaká data je třeba získat k jejímu zodpovězení, lze postoupit od otázky k metodám, pokud to jasné není, je třeba výzkumnou otázku ještě specifikovat.

Výzkumný problém jsem se tedy rozhodla zúžit na konkrétní případ: **Jak o Tibetu pojednávala čínská média v období protičínských demonstrací v Tibetu na jaře roku 2008.**

Tento problém jsem vybrala proto, že v období těsně před Olympijskými hrami v Pekingu byla celosvětová pozornost upřena k Číně a vše, co se jí týkalo, bylo široce reflektováno. Bouře v Tibetu spustily mezinárodní diskusi a kritiku Číny, která samozřejmě nemohla zůstat mlčet. Toto období tudíž poskytuje dostatek dat a navíc je poměrně nedávné, tudíž v archivech snadněji dohledatelné.

4.2. Hypotéza

Z podstaty věci lze předpokládat, že čínská oficiální média nepsala o tibetské otázce (tedy otázce samostatnosti) a nepokojích z března 2008 pozitivně, ale spíše v negativních souvislostech. Předpokladem tedy bylo, že prezentují jednostranný a jednotný výklad událostí bez plurality názorů, který se shoduje s oficiálním postojem vlády ČLR. Konkrétně nás zajímá, do jaké míry jsou články negativní, jaká témata se v nich vyskytují nejčastěji, případně jaké argumenty a výklad událostí čínská strana používá.

4.3. Výzkumná strategie

Pro výzkum v této oblasti jsem zvolila **kvantitativní** způsob výzkumu, jenž je deduktivní a má tedy potvrdit, nebo vyvrátit na počátku vyřčenou teorii a jako metodu **mediální obsahovou analýzu**, která systematicky popisuje mediální obsahy a pomocí čísel vyjadřuje frekvenci jednotlivých témat a z toho jejich význam. Na základě toho může potvrdit nebo vyvrátit intuitivní dojmy – tedy výše uvedenou hypotézu (Schröder 2002, 102).

4.4. Návrh postupu vycházející z Trampoty a Vojtěchovské (2010)

Formulace výzkumné otázky: Jde o zkoumání jednoho tématu, jak se objevovalo v určitém období v jednom vybraném médiu. Konkrétně tedy, jak se psalo o Tibetu, samostatnosti Tibetu, bouřích v Tibetu a dalajlamovi v oficiálních čínských médiích v období bouří v Tibetu za samostatnost na jaře roku 2008.

Definice výběrového souboru: deník China Daily v období března-dubna 2008.

Deník China Daily, vydávaný v Čínské Lidové Republice (ČLR), byl vybrán proto, že má kompletní archiv (až do r. 2006) přístupný online, stažitelný v .pdf formátu a je psán anglicky³². Tak jako všechna oficiální periodika, spadá China Daily pod kontrolu a odpovídá úřadům vlády ČLR a KS Číny. Lze tedy předpokládat, že prezentuje oficiální stanoviska čínské vlády.

Deník China Daily byl založen roku 1981 a je dnes celosvětově nejrozšířenějším anglicky psaným a v Číně vydávaným deníkem. Vychází v nákladu 500 000 kusů po celém světě. Do mediální skupiny China Daily spadá celkem 12 tištěných publikací (kromě China Daily, také Hong Kong Edition, China Daily US Edition ...).³³

Výběr patřičného vzorku z populace: Protože nás zajímá konkrétní období (pokrývající tibetské bouře), vzorek nebyl vybírán náhodně, ale účelově (tzv. *účelový vzorek*, který je časově a tematicky ohraničen). Tedy všechny články v uvedeném médiu a vybraném období, které obsahují klíčová slova (*Tibet a/nebo dalajlama*). Je nutné si uvědomit to, že v jiném období by téma již nebylo zastoupeno stejnou měrou. Období jednoho měsíce (přelom března a dubna 2008) by mělo poskytovat dostatečně velký a reprezentativní vzorek (cca 200 článků).

³² Viz. online archiv: „China Daily“, accessed July 11, 2010. <http://pub1.chinadaily.com.cn/cdpdf/cndy/>.

³³ „About China Daily,“ China Daily, accessed July 18, 2011. <http://www.chinadaily.com.cn/cd/introduction.html>.

Výběr a definice jednotky měření: Pro naše účely odpovídal jednotce měření příspěvek (článek, komentář apod.) obsahující klíčová slova (Tibet a/nebo dalajlama), která se vyskytují v příspěvcích, o které máme z hlediska tématu zájem nejvíce.

Konstrukce kategorií obsahu, které budou analyzovány a vystavení systému kvalifikace: Jednotky měření analyzují podle zabarvení, kterým autoři příspěvků referují o Tibetu, přičemž heslem „Tibet“ označují celou kulturní oblast Tibetu³⁴, a zejména problematiku týkající se nezávislosti Tibetu.

Na základě vlastní úvahy jsem metodou *emergentu kódování* stanovila následující 3 kategorie, tak aby „*se vzájemně vylučovaly a zároveň pokrývaly všechny možnosti*“ (Trampota 2010, 106). Příspěvek reprezentuje:

- a) pozitivní vztah/postoj k „Tibetu“
- b) negativní vztah/postoj k „Tibetu“
- c) neutrální vztah/postoj k „Tibetu“

Lze očekávat, že se ve vzorku bude vyskytovat jen málo příspěvků vyjadřující pozitivní vztah k tibetské otázce a většina bude spíše negativně či neutrálně zabarvená.

Rozhodla jsem se ještě sledovat *obsahové tématické kategorie* (např. kultura, sport, politika, životní prostředí, zdraví apod. ...) jednotlivých příspěvků, aby bylo možné zjistit tematiku, která se v souvislosti s Tibetem v tomto období v médiích objevuje. Je zřejmé, že se často nelze rozhodnout jen pro jednu kategorii, protože jednotlivý příspěvek může spadat do několika tématických kategorií zároveň. Například článek o islandské zpěvačce Björk, která na svém koncertě v Šanghaji vyjádřila sympatie k Tibetu, na což jistým způsobem reagovala čínská vláda³⁵, lze zařadit jak do kategorie *kultura*, tak do kategorie *politika* apod.

Zařazování do tématických kategorií tedy může přinést jisté nesnáze, ale na druhou stranu poskytne zajímavý přehled o tématech, která se k tématu v daném období vztahují. Proto by měly být (kategorie), co nejpřesněji definované, aby výzkumník při kódování příliš často nenarážel na dilema, kam daný příspěvek zařadit. Jejich výběr proběhl během předběžného seznamování se se vzorkem, tedy četbou jednotlivých příspěvků.

³⁴ což jsou kromě Tibetské autonomní oblasti, kde podle organizace Human Rights Watch (2010, 9) žije 2,6 milionu Tibeťanů, také tibetské autonomní prefektury a okresy, jenž spadají pod jurisdikci provincií Čchin-chaj, S'čchuan, Kan-su a Jün-nan, kde žije až 3 miliony Tibeťanů.

³⁵ Mu Quian. „Overseas artists still welcome.“ *China Daily* (March 14, 2008): 2.

Články jsem kódovala sama, abych zamezila zkreslení výsledků výzkumu způsobené větším počtem kódovačů, kteří by mohli jednotky vnímat odlišně. Aby se ale předešlo zkreslení výzkumu osobním hodnocením jediného výzkumníka, byla průběžně prováděna kontrola kategorizace vedoucím práce.

Máme-li tedy připravenou *kódovací knihu* (navržené kategorie), můžeme přejít k samotnému kódování vzorku. K tomu lze ve větších a složitějších výzkumech využít praktickou elektronickou pomůcku – software SPSS (Statistical Package for Social Sciences) společnosti IBM. V případě analýzy 200 článků ve vzorku, kdy šlo zejména o správné zařazení jednotky do kategorie, nebylo takovéto výzkumné pomůcky potřeba a vystačila jsem si s kódovací knihou vytvořenou v programu Excel, kam jsem data zaznamenávala. Bylo nezbytné vézt pečlivé záznamy o každé zkoumané jednotce (datum, strana, na které se příspěvek v médiu nachází, autor, rubrika a samozřejmě zařazení do kategorie), a to zejména kvůli reliabilitě výzkumu.

Pilotní výzkum může upozornit na nedostatky ve výzkumné otázce, hypotézách, kategoriích apod., které pak ještě lze včas upravit. Tím zjistíme, zda je projekt výzkumu v praxi uskutečnitelný. Bylo tedy třeba dopředu vyhledat několik článků odpovídající vzorku a pokusit se je zařadit do stanovených kategorií.

Kódování obsahů: Jedná se o časově poměrně náročné, statistické zpracování nashromážděných dat. Jak už bylo řečeno, používala jsem kódovací knihu vytvořenou v programu Excel a do ní jsem zaznamenávala všechny potřebné údaje: datum, autor a zdroj (je-li znám), strana, na které se příspěvek v médiu nacházel, název, rubrika, zařazení do kategorií, zbarvení příspěvku (negativní/pozitivní/neutrální).

Fáze vyhodnocování výzkumu:

Analýza shromážděných dat a definice závěrů: Musíme mít na paměti, že výsledek výzkumu odpovídá pouze na otázku, jak pojednává o tématech vztahujících se k Tibetu deník China Daily v daném období. Lze také sledovat tematiku zpráv o Tibetu, v souvislosti s kterým tématem se nejčastěji o Tibetu psalo, v jakém rozsahu a jaký je postoj k Tibetu obecně. Je nezbytné opatrně přistupovat ke zobecňování výsledků výzkumu. Nelze např. hodnotit míru pravdivosti popisu událostí. To by byla spíše otázka pro publicisty a historiky.

5. Výsledky a závěry výzkumu

Jak o Tibetu pojednávala čínská média v období protičínských demonstrací v Tibetu na jaře roku 2008.

Metodou *obsahové mediální analýzy* byly sledovány všechny příspěvky (články, eseje, příspěvky čtenářů i externích komentátorů ...), které obsahovaly klíčová slova *Tibet* a/nebo *Dalai Lama/dalai clique* (dalajlamova klika) v deníku *China Daily* v období od 14. 3. 2008 do 14. 4. 2008.

Data byla nasbírána z webových stránek deníku *China Daily*³⁶, kde jsou všechny články archivované, a to od roku 2006. Pomocí funkce vyhledávání podle klíčových slov v určitém časovém intervalu byly vyhledány jednotlivé články a listy deníku v .pdf formátu. Tímto byl definován soubor **204 příspěvků** o délce **435 829 znaků**³⁷, v jejichž obsahu se vyskytovala výše uvedená klíčová slova. Průměrná délka článku tedy je 2 136,42 znaků.

Na tomto místě už lze učinit první závěr. Bylo zjištěno, že pokud se v textu vyskytovalo slovo *dalajlama*, téměř vždy text obsahoval i klíčové slovo *Tibet*. Z 204 příspěvků tak slovo *Tibet* obsahuje 98,53%, tedy 201 článků. Klíčové slovo *dalajlama/dalajlamova klika* se vyskytuje v 89 příspěvcích (43,63%).

U každého příspěvku byl zaznamenán **název** v originále (angličtina), **datum**, **autor** (byl-li znám) případně **zdroj**, **rubrika** a **strana**, na které vyšel a dále byla sledována tématická **kategorie**, **klíčová slova** (zda se vyskytovalo jen jedno, případně obě), **počet znaků**, **obrázek** (byl-li součástí příspěvku) a **zabarvení příspěvku** ve vztahu k otázce nezávislosti Tibetu (zda negativní, neutrální či pozitivní).

5.1. Rubriky

Byly sledovány jen ty rubriky, ve kterých se objevovaly články našeho vzorku, nikoliv všechny rubriky deníku *China Daily*. Nejvíce příspěvků bylo zastoupeno

³⁶ China Daily, accessed June 16, 2011. <http://www.chinadaily.com.cn>.

³⁷ Sledovat délku příspěvků jsem se rozhodla dodatečně, jako jednotku, která přesněji než (počet příspěvků) udává kolik místa bylo kterému tématu věnováno.

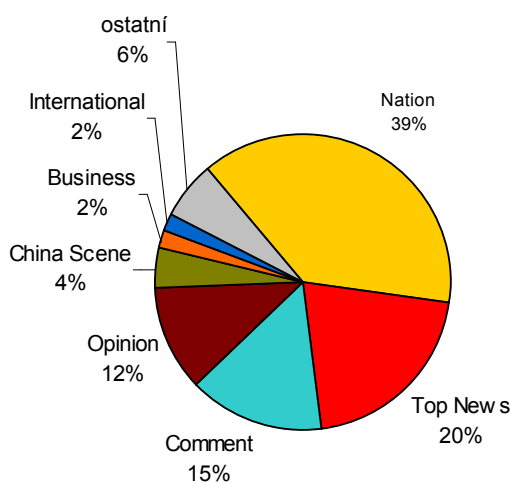
v rubrice „Nation“, která je v deníku většinou na páté straně. Celkem se jednalo o 79 příspěvků (tj. 38,73% z celkového počtu článků). 41 příspěvků (20,1%) bylo zastoupeno v rubrice „Top News“, která obsahuje hlavní zprávy dne na titulní nebo na druhé straně. V rubrice „Comment“ se vyskytovalo 30 příspěvků (14,71%) a v rubrice „Opinion“ 24 příspěvků, tedy 11,76%. O Tibetu se ještě psalo v rubrikách „China Scene“, „Business“, „International“ a dalších („Weekend News“, „Life Pulse“, „Insight“ a „Beijing weekend guide“), jejichž poměr sám o sobě je marginální, proto jsou pro naše potřeby spojeny do jedné kategorie a označeny jako „ostatní“. Protože byl sledován také počet znaků jednotlivých příspěvků jako jednotka, která spíše než počet příspěvků udává procentuelní zastoupení témat i rubrik ve sledovaném vzorku, budeme nadále pro srovnání uvádět údaje oba.

Nation	79 příspěvků	35,97% z celkového počtu znaků
Top News	41 příspěvků	16,08%
Comment	30 příspěvků	20,51%
Opinion	24 příspěvků	14,18%
China Scene	9 příspěvků	1,01%
Business	4 příspěvků	1,35%
International	4 příspěvků	1,12%
Ostatní	13 příspěvků	9,78%

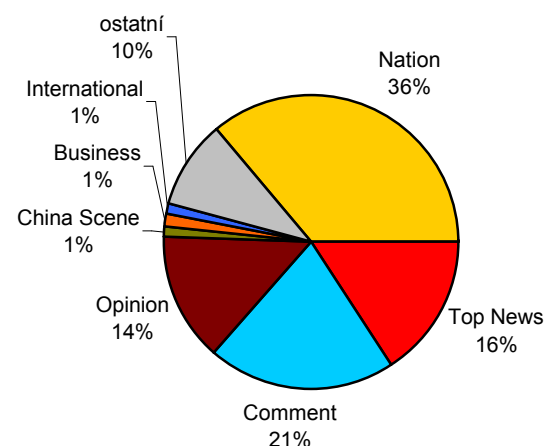
V následujících dvou grafech vidíme zastoupení jednotlivých rubrik obrazně.

Graf 1: Zastoupení rubrik

1 a: Zastoupení rubrik - výpočet z počtu článků

1 b: Zastoupení rubrik - výpočet z počtu znaků

5.2. Tématické kategorie

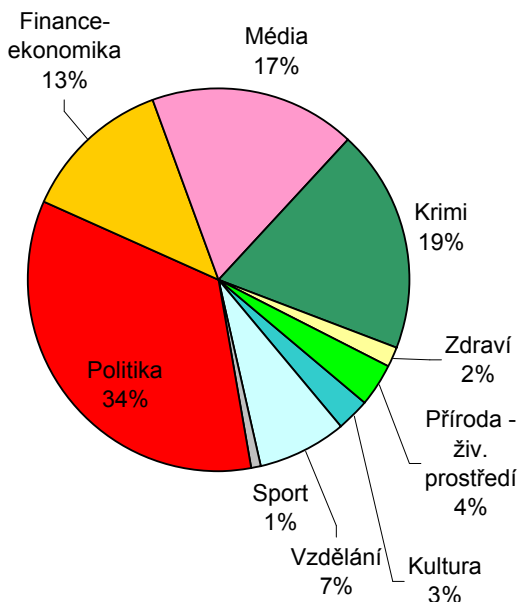
Dále byly sledovány obsahy jednotlivých příspěvků, na jejichž základě byly vytvořeny tématické kategorie (*politika, kultura, vzdělání, sport, finance - ekonomika, média, krimi, zdraví, příroda - životní prostředí a Olympijské hry*), k nimž byly články přiřazovány. Většina kategorií byla stanovena metodou *emergentu kódování*, a to při seznamování se se vzorkem před započítáním hlavního výzkumu. I přesto musely být některé kategorie dodatečně přidány (například kategorie *média*), když se ukázalo, že větší množství příspěvků nezapadá ani do jedné z původních kategorií a vyžaduje kategorii vlastní. Některé kategorie musely být zas rozděleny. Například do kategorie sport byly původně zařazeny všechny příspěvky týkající se Olympijských her v Pekingu. Když se však ukázalo, že články o Olympijských hrách velmi často nemají se sportem nic společného a týkají se spíše politiky, byla kategorie *sport* rozdělena a vytvořena samostatná kategorie *Olympijské hry*. Z původně obsáhlé kategorie sport tak vznikla nejméně zastoupená kategorie vůbec, se třemi články a necelým procentem z celkového počtu znaků.

Nutno zdůraznit, že příspěvky, jak už to u novinových článků bývá, většinou nejsou monotematické a spadají tudíž do více kategorií. Procentuální proporce tudíž nebude odpovídat počtu příspěvků ani součtu znaků (výsledek součtu procent všech kategorií bude přesahovat 100).

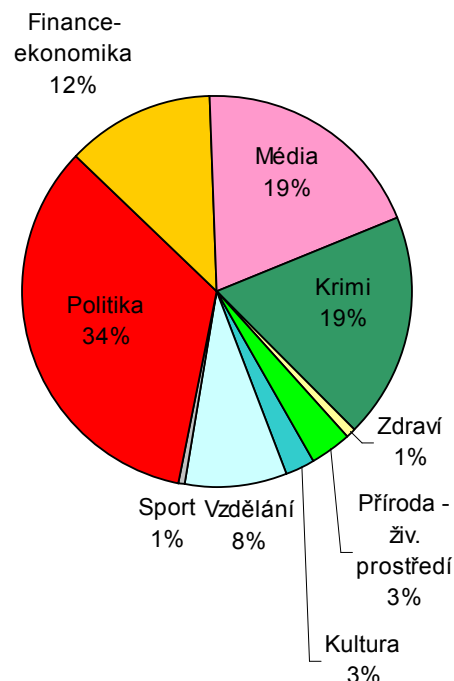
Zastoupení jednotlivých témat v námi sledovaném vzorku je graficky znázorněno v následujících dvou grafech. První ilustruje zastoupení jednotlivých témat podle výpočtu z celkového počtu článků a druhý z celkového počtu znaků jednotlivých témat/kategorií.

Graf 2 Zastoupení témat

2 a: Zastoupení témat podle počtu příspěvků

2 b: Zastoupení témat podle počtu znaků

Kategorie politika

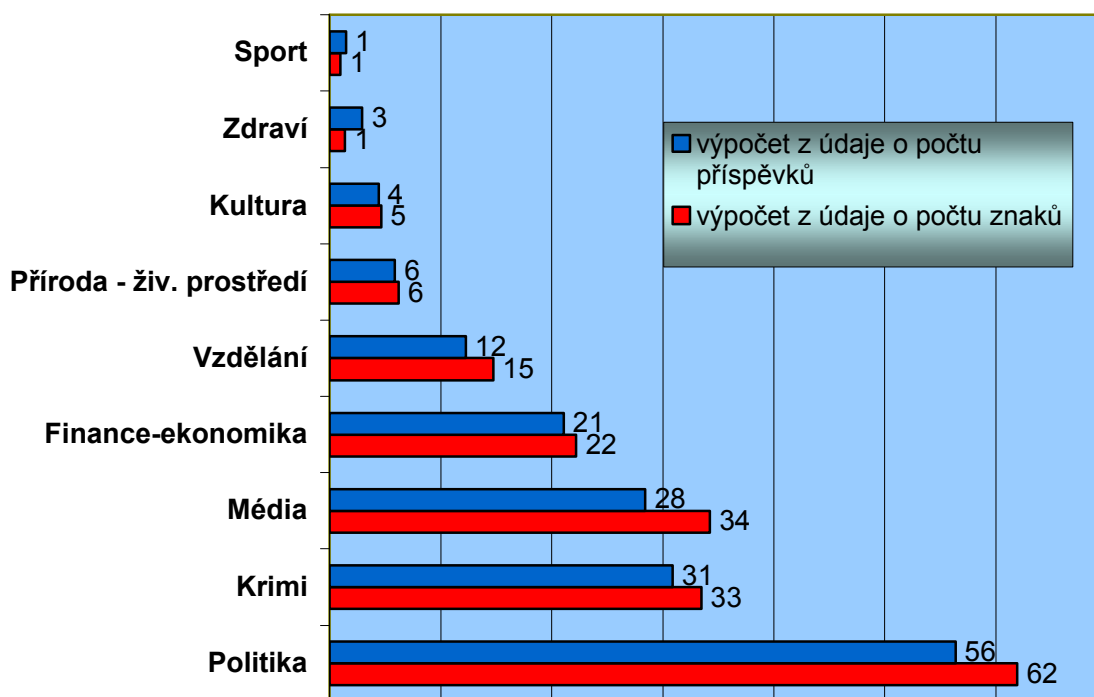
Do kategorie politika byly řazeny články informující o postupech a rozhodnutích vlády, vyjádření politiků, mluvčích vlád či ministerstev, články o mezinárodní politice, diplomacii, delegacích a návštěvách politiků, příspěvky o tibetské otázce, politice vůči dalajlamovi apod.

Kategorie politika byla vůbec nejzastoupenější kategorií. Z 204 příspěvků jich sem spadalo 115 (56,37%). Celkem se jedná o 268 310 znaků (61,92%). Na tomto příkladě je vidět, že oba údaje se procentuelně poměrně dost liší. Za přesnější lze (co do pokrytí tématu v deníku) považovat údaj o počtu znaků, protože odpovídá délce příspěvku. Nemůžeme považovat za rovnocenné například příspěvky čtenářů o délce několika set znaků (navíc na zadních stranách deníku) a hlavní článek na titulní straně o délce několika tisíc znaků. Údaj o počtu znaků lze z hlediska pokrytí tématu tedy považovat za přesnější, nicméně i nadále uvádíme údaje oba. Srovnání obou způsobů výpočtu ilustruje graf 3.

Články v kategorii politika se nejčastěji překrývají s články z kategorie *média*. Celkem se jedná o 38 případů (18,63% z celkového počtu článků) a 105 164 znaků, tj. 24,27% z celkového počtu znaků.

S kategorií *krimi* se překrývají v 29 případech (14,22% a 18,19% z celkového počtu znaků) a s kategorií *finance-ekonomika* se překrývají ve 26 případech (12,75% a 14,19% z celkového počtu znaků). Poměr negativních a neutrálních článků je 97:17.

Graf 3: Procentuální zastoupení kategorií ve vzorku podle obou způsobů výpočtu v procentech

Kategorie krimi

Do kategorie krimi spadají články a příspěvky o kriminálních činech (porušení zákona) skupin či jednotlivců a policejní a úřední reakci na ně. V našem vzorku šlo tedy velmi často o články shrnující a popisující nepokoje, udávající informace o počtu obětí a zraněných, vyčísľující ztráty na majetku, dále také výzvy k občanům, aby napomohli s pátráním apod.

Celkem bylo do kategorie krimi zařazeno 63 příspěvků (30,88%) o 146 354 znacích (33,58%), což z této kategorie činí druhou nejčastější kategorií. Nejvíce (ve 29 případech) se překrývala s kategorií *politika*, a to v příspěvcích o celkové délce 79 268 znaků; tj. 54,16% v rámci kategorie krimi a 18,19% celkem. Ve 14 případech pak

s kategorií *média* v rozsahu 42 499 znaků (tj. 29% v rámci kategorie *krimi* a 9,75% z celkového počtu znaků) a ve 12 případech s kategorií *finance-ekonomika* o délce 32 254 znaků (tj. 22% ze znaků v rámci kategorie *krimi* a 7,4% z celkového počtu znaků). Poměr negativní:neutrální je 68:7.

Kategorie média

Jak již bylo řečeno, kategorie *média* byla přidána během výzkumu, a to z toho důvodu, že se začaly v hojnosti objevovat články kritizující západní média za svou interpretaci bouří v Tibetu. Celkem v této kategorii obsahuje 150 867 znaků, což odpovídá 58 příspěvkům. Nejvíce se kategorie *média* překrývala s kategorií *politika* (v 38 případech, tj. 65,52% a na 105 164 znacích, tj. 69,7%). Ve 14 případech se shodovala s kategorií *krimi*. O dalajlamovi byla řeč 38krát (65,52%). Poměr negativních a neutrálních článků je 52:6.

Kategorie finance - ekonomika

Do kategorie *finance - ekonomika* byly zahrnovány články zejména dvou typů. Jednak ty, které vyčíslily škody způsobené během nepokojů a náklady na jejich nápravu, ztráty jednotlivců, plány vlády, která finančně pomoci postiženým a články, které zdůrazňovaly množství prostředků, které již byly do TAO investovány a to, jak rychle roste životní úroveň jejich obyvatel. Někdy je z tónu příspěvku cítit i jakási hořkost, totiž, že by Tibetané měli být spíše vděční za to, co pro ně vláda dělá a ne se bouřit a ničit, co bylo pracně vybudováno.³⁸

Celkem bylo do této kategorie zahrnuto 43 článků o délce 96 241 znaků. Nejčastěji se s kategorií *finance - ekonomika* překrývají články z kategorie *politika*, a to ve 26 případech (60,47%) o délce 61 841 znaků (64,25%). Neutrálně zabarvené články zde mírně převažují v poměru 22:19.

Kategorie vzdělání

Do této kategorie patří články jednak o úrovni vzdělání v Tibetu a školství obecně, významnou část ale zahrnují také články z oblasti vědy a výzkumu včetně názorů vědců na problematiku tibetské otázky (např. tibetologů působících v Číně).

³⁸ Například v článku „Health, education well funded: Scholar“ *China Daily*, (April 2, 2008): 5.

V kategorii *vzdělání* bylo sesbíráno 25 příspěvků o délce 63 898 znaků. Nejvíce se kategorie vzdělání překrývala s kategorií *politika*, a to ve 14 případech (56%). Poměr negativně zabarvených vůči neutrálním článkům byl 15:10.

Kategorie příroda - životní prostředí

Do této kategorie jsou zařazeny články týkající se přímo přírody, ekologie a životního prostředí. V našem vzorku jich je menšina, celkem 12 (5,88%) o délce 27 036 znaků (6,2%). Nejčastěji se překrývají s kategorií *politika*, ve 3 případech, což je z hlediska celého vzorku zanedbatelný údaj. Negativní postoj vůči tibetské otázce byl zaznamenán jen ve dvou příspěvcích, většina (10) byla označena jako neutrální, což se vzhledem k tématu, dalo očekávat.

Kategorie kultura

Do této kategorie patří články o kulturních událostech (divadlo, kino, hudba, umění apod.). Celkem jich bylo ve vzorku zastoupeno 9 (4,41%) o délce 20 060 znaků (4,6%). Je to tedy opět slabě zastoupená kategorie. Z toho lze usoudit, že v souvislosti s Tibetem se v Číně v daném období o kultuře příliš nepíše.

Kategorie zdraví

Téma zdraví také není časté, celkem bylo do této kategorie zahrnuto 6 článků (2,94%) o celkové délce 5 968 znaků (1,37%). Šlo tedy spíše o články krátké.

Kategorie sport

Tato kategorie byla stanovena na začátku výzkumu v souvislosti s Olympijskými hrami 2008. Jak již bylo řečeno, ukázalo se, že Olympijské hry spíše než o sportu odkazují v tomto období k politice, a tak pro ně byla zřízena samostatná kategorie. Z toho důvodu zůstaly v kategorii sport pouhé 3 příspěvky (1,47%) o délce 4 276 znaků (0,98%), což z ní činí vůbec nejmenší a téměř zanedbatelnou kategorii.

Kategorie Olympijské hry (OH)

Do kategorie OH byly řazeny všechny články, které se o OH zmínily. OH tak spíš než kategorie sloužily jako klíčové slovo. Většinou se jednalo o odmítání bojkotu

OH v Pekingu, dále sloužily OH jako argument proti násilí, ukázka toho, jak západ, Dalajlama a jeho stoupenci využívají příležitosti k politickému tlaku na Čínu apod. V souvislosti s Tibetem se tedy o Olympijských hrách mluvilo 79krát (38,73%), v článcích o rozsahu 194 966 znaků (44,73%). Nejčastěji se vyskytovaly společně s kategorií *politika*, a to v 62 případech (78,48%) a 36,85% z celého souboru (podle počtu znaků). S kategorií *média* v 30 případech (37,97%) a s kategorií *krimi* ve 24 článcích (30,38%). *Dalajlama* či *dalajlamova klika* pak figuroval v příspěvcích o Olympijských hrách 47krát (59,49%), což je i v rámci celého vzorku poměrně velké procento, 30,14% (z celkového počtu znaků).

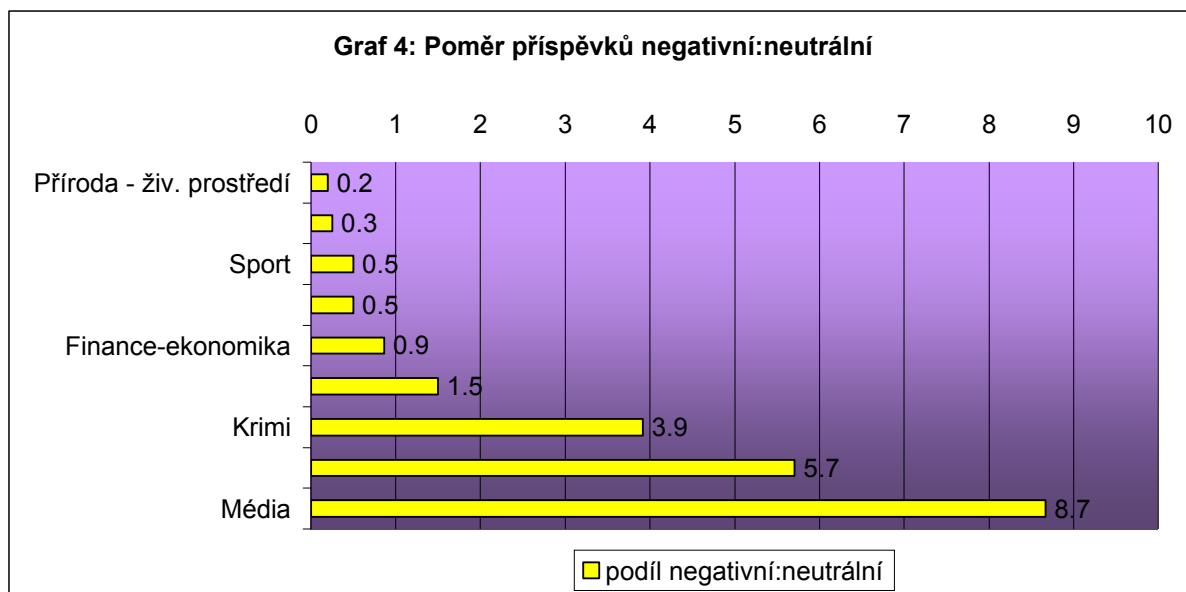
5.3. Vyostřenost příspěvků a podíl *negativní:neutrální*

U každého příspěvku bylo sledováno, jaký postoj zaujímá k problematice nezávislosti Tibetu. Zda *pozitivní*, *negativní* či *neutrální*. Vzhledem k tomu, že většina článků pojednávala o demonstracích a „násilných protestech“ a velké množství článků o jejich politických a ekonomických důsledcích, očekávala jsem, že pozitivní zabarvení příspěvků bude minimální. Tato hypotéza byla potvrzena faktem, že ani jeden článek/příspěvek tento (pozitivní) postoj nevyjadřoval. V oficiálním celočínském deníku by byl takový jev přinejmenším překvapivý.

Nicméně zajímavý je poměr mezi články spadající do kategorie *negativní* a *neutrální*. Poměrně velké procento spadá právě do kategorie *neutrální* (65 příspěvků, 31,86%; 104 789 znaků, 24,04%), a to z toho důvodu, že ačkoliv autor příspěvku zaujímal negativní postoj k demonstracím a násilí, které je provázelo, negativní postoj k nezávislosti Tibetu často nebyl přímo vyjádřen. Za ukazatel negativního přístupu jsem však považovala články, v nichž označoval autor protestující za „separatisty“. Některé články naopak zdůrazňovaly národní jednotu, když popisovaly jak si Tibetané a Chanové vzájemně pomáhali a že během protestů utrpělo ztráty i mnoho Tibetanů apod. Takové pak byly řazeny do kategorie *neutrální*, ačkoliv pravý postoj k nezávislosti Tibetu mohl být negativní (a pravděpodobně byl), ale z článku to jednoznačně nevyplývalo.

Pomocí údaje o názoru autora lze sledovat, jaké kategorie, články s kterými klíčovými slovy a které rubriky se vyjadřovaly o tématu Tibet a jeho samostatnosti nejostřeji a nejvyhraněněji.

Následující graf zobrazuje poměr mezi články označené za *negativní* a *neutrální* u jednotlivých kategorií. Čím vyšší je výsledná hodnota, tím větší byl podíl negativně zabarvených článků. Údaj vyšší než 1 značí vyšší podíl negativních článků. Údaj menší než jedna naopak vyšší podíl neutrálně zabarvených článků.

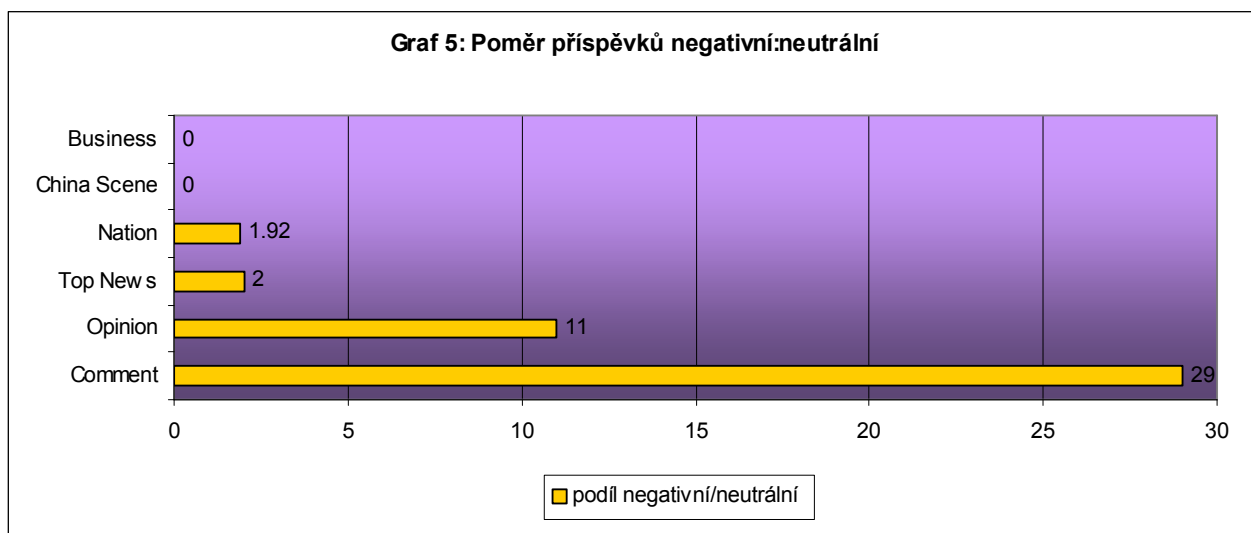

Jak je tedy zřejmé, nejvíce negativně zabarvené články se nacházely v kategorii *média*.

Pojednával-li pak článek o *dalajlamovi* či *Olympijských hrách*, většinou byl ještě více negativně zabarven, co se názoru na Tibet a jeho samostatnost týče. Zatímco nejvyšší hodnota vyplývající z tohoto grafu, je podíl 8,7, pro Olympijské hry je to hodnota 9,7 a dalajlama si vysloužil dokonce hodnotu 21,3 (z 89 článků byly pouze 4 neutrální a 85 negativních).

Následující graf sleduje to samé, ale u **rubrik**.³⁹

³⁹ Sledovala jsem jen hlavní rubriky: Nation, Top News, Opinion, Comment, Business a China Scene. Zastoupení ostatních rubrik je totiž marginální a mohlo by být zavádějící.

Zde můžeme pozorovat, že nejostřeji vyzněly články v rubrikách „Comment“ a „Opinion“. Jedná se o příspěvky čtenářů a sloupky, které tedy byly ostřejší než oficiální články deníku. Nabízím zde několik možných zdůvodnění, přičemž je třeba zdůraznit, že jde o subjektivní domněnky, které nemohou být považovány za vyčerpávající vysvětlení:

- Zpravodajství chce (nebo musí) působit objektivněji, věrohodněji a podávat informace s jistým odstupem, proto velmi často fakta a názory nesdělují za sebe, ale přímo je cituje. Například: „podle agentury Sin-chua ...“ nebo „dalajlamovy teze o nenásilí jsou pouhé lži ... řekla mluvčí ministerstva zahraničí Ťiang Jü ...“⁴⁰
- Události vyvolaly vysokou vlnu odporu a mobilizovaly občany k aktivitě. Tuto možnost krom jiného dokládají protesty čínských občanů proti západním médiím jak v Číně, tak v zahraničí.
- Je taktikou deníku zveřejňovat vybrané (negativní) reakce občanů v souladu se společensky sdílenou ideologií, tedy, aby prezentoval to, co má být vnímáno veřejností jako „normální“ názor. Jednoznačně vyjadřuje, který názor je správný pomocí polarizace názorů *my* versus *oni* (tj. čínská vs. západní média a jejich verze událostí).⁴¹

⁴⁰ Li Xiaokun. „Separatists' attack on torch denounced.“ *China Daily* (April 9, 2008): 1.

⁴¹ O vztahu zpravodajství a ideologie sdílenou společností píše Trampota (2006, 163-72).

5.4. Rubriky a tématické kategorie

Z výpočtů vztahů mezi jednotlivými rubrikami a kategoriemi dojdeme k následujícím závěrům. Nejčastějším typem byl článek z rubriky „Nation“ a tématické kategorie *krimi*. Celkem jich bylo v našem vzorku zaznamenáno 29 (14,2% z celkového počtu článků). Co se ale rozsahu týče, je více prostoru věnováno tématu *politika* na stránkách rubriky „Nation“ (18,07%). Jak již bylo zdůrazňováno výše, rozdíl vyplývá z odlišné délky příspěvků, které byly ve výzkumu (až na údaj o počtu znaků) hodnoceny rovnocenně, tedy jako samostatné položky.

Do výpočtů byly zahrnuty kategorie, které měly v jednotlivých rubrikách zastoupení alespoň 10 článků a více. Podíl kategorií s nižším zastoupením by byl minimální a pro výzkum navíc nepodstatný, protože nás zajímají nejčastější kombinace, nikoliv výčet všech možností. U nejčastějších kombinací byla spočítána procenta z celkového počtu znaků. Výsledné pořadí zachycuje následující tabulka:

Rubrika	tématická kategorie	%	počet článků
Nation	Politika	18.07	25
Comment	Politika	15.3	22
Nation	Krimi	14.89	29
Comment	OH	13,54	21
Opinion	Politika	12.12	19
Opinion	Média	11.15	17
Nation	OH	10.43	21
Opinion	OH	9,63	15
Top News	Politika	9.35	25
Nation	Vzdělání	9.16	19
Nation	Média	8.98	20
Nation	Finance - ekonomika	7.48	17
Top News	OH	6.58	15
Top News	Krimi	5.92	14
Comment	Krimi	5.52	10
Top News	Média	4.49	10

5.5. Kombinace tématických kategorií

Stejným způsobem byly pozorovány i tématické kategorie (jejich dvojkombinace). Uvedeny budou opět jen nejčastější kombinace, tedy ty, které byly zastoupeny 10ti a více články v jedné kategorii.

Jako nejčastější se jednoznačně jeví kombinace kategorie *Olympijské hry* a *politika* (tato kombinace se vyskytuje celkem v 62 příspěvcích) a zároveň jí také bylo věnováno nejvíce prostoru. V daném vzorku zabírá dohromady 36,85% ze všech znaků. Údaje o dalších nejčastějších kombinacích jsou čitelné z následující tabulky:

Rubrika 1	Rubrika 2	%	počet článků
Politika	OH	36,85	62
Politika	Média	24,13	38
OH	Média	19,64	28
Politika	Krimi	18,19	29
Krimi	OH	16,13	23
Politika	Finance - ekonomika	14,19	26
Politika	Vzdělání	9,9	13
Krimi	Média	9,75	14
OH	Finance - ekonomika	7,66	13
Krimi	Finance - ekonomika	7,4	12

ZÁVĚR

Výzkum měl za cíl podat zprávu o tom, jak je vnímána problematika Tibetu a jeho nezávislosti ve vypjatém období protičínských nepokojů těsně před Olympijskými hrami v oficiálních čínských médiích (určených anglicky mluvícím čtenářům).

Jak tedy ze sebraných dat vyplývá, nejvíce byl Tibet spojován s politickými tématy (61,56%). Velmi často se také psalo o dalajlamovi, případně o „dalajlamově klice“ (51,6%), připravovaných Olympijských hrách (44,73%), zejména o jejich případném bojkotu západními zeměmi; médiích (34,62%) nejčastěji v souvislosti s kritikou západních médií a jejich „jednostranného a zaujatého“ výkladu událostí v Tibetu 2008 a kriminálních případech (33,58%), týkajících se zejména násilností a bouří v Tibetu, jež byly podle China Daily organizovány a předem připraveny tibetskými separatisty v zahraničí. Naopak minimálně se mluvilo v souvislosti s Tibetem o kultuře, zdraví, sportu, vzdělání a přírodě. Tato témata buď ustoupila do pozadí během nepokojů, nebo se o nich v souvislosti s Tibetem nemluví ani v jiných obdobích.

Celkově byly příspěvky zabarveny ze 76% negativně a z 24% neutrálně, co se nezávislosti Tibetu týče. Tato hodnota tedy odpovídá jen tématice nezávislosti Tibetu, nikoliv zabarvení příspěvků celkově.

Výzkum otevírá mnohé další otázky, které však přesahují rozsah práce. Uvedu několik příkladů. Výzkum nesleduje „západní“ výklad událostí. Bylo by nepochybně velmi zajímavé srovnat námi zkoumaný vzorek s články o Tibetu z téhož období, ale v jiném strukturně podobném deníku v zahraničí.

Neodpovídá na otázku, jak se o Tibetu píše v jiných obdobích, kdy je v oblasti relativní klid. Tématika příspěvků bude pravděpodobně odlišná.

Protože je China Daily anglicky psaný deník, z čehož lze usuzovat, že jeho čtenáři jsou zejména cizinci a Číňané žijící v zahraničí, bylo by zajímavé srovnat příspěvky o Tibetu v deníku psaném čínsky a sledovat, zda jsou zabarveny jinak, či zda upřednostňují jinou tematiku.

Seznam literatury

Monografie:

- Briefing paper for Travellers to Tibet*. 2009. Dharamsala: Tibetan Centre for Human Rights and Democracy.
- Chenqing, Ying. 2003. *Tibetan History*. Peking: China Intercontinental Press.
- Craigová, Mary. 1999. *Krvavé slzy: Čínská okupace Tibetu 1951-1991*. Praha: DharmaGaia.
- French, Patrick. 2004. *Tibet, Tibet: Historie ztracené země*. Praha: BB/art.
- Goldstein, Melvyn C. 1989. *A History of Modern Tibet 1913-1951: The Demise of Lamaist State*. Berkeley, CA: University of California Press.
- Goldstein, Melvyn C. 2007. *A History of Modern Tibet, vol.2.: The Calm Before Storm, 1951-1955*. Berkeley, CA: University of California Press.
- He, Qinglian. 2008. *The Fog of Censorship: Media Control in China*. New York: Human Rights in China.
<http://hrichina.org/sites/default/files/oldsite/PDFs/Reports/HRIC-Fog-of-Censorship.pdf> (accessed June 8, 2011).
- Human Rights Watch. 2010. „I saw It with My Own Eyes“: *Abuses by Chinese security Forces in Tibet 2008-2010*. New York: Human Rights Watch.
<http://www.hrw.org/en/reports/2010/07/22/i-saw-it-my-own-eyes> (accessed June 21, 2011)
- Luo, Jing, ed. 2005. *China Today: Encyclopedia of Life in the People's Republic*. Westport, CT: Greenwood Press.
- Kolmaš, Josef. 2004. *Tibet: Dějiny a duchovní kultura*. Praha: Argo.
- Lester, Robert C. 1997. *Buddhismus: Cesta k osvícení*. Praha: Prostor.
- Punch, Keith. 2008. *Úvod do empirického výzkumu*. Praha: Portál.
- Reiffová, Irena, et al. 2004. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál.
- Schröder, Kim C. 2002. Discourses of Facts. In *A Handbook of Qualitative Methodologies for Mass Communication Research*, eds. Klaus B. Jensen, Nicholas W. Jankowski, 98-116. London: Routledge.
- Smith, Warren W. 2010. *Tibet's Last Stand: The Tibetan Uprising of 2008 and China's Response*. Lanham, MD: Rowman & Littlefield Publishers.

Trampota, Tomáš. 2006. *Zpravodajství*. Praha: Portál.

Trampota, Tomáš, Martina Vojtěchovská. 2010. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál.

Velvyslanectví Čínské lidové republiky v ČR. 2001. *Tibet včera a dnes*. Praha: Futura.

Žagabpa, Cipön Wančhug Dedän. 2000. *Dějiny Tibetu*. Praha: NLN.

Články:

Barnett, Robert. 2009. The Tibet Protests of Spring, 2008: Conflict between the Nation and the State. *China Perspective* 3 (2009): 6-23.

„Kongres USA udělil dalajlamovi medaili za boj za svobodu.“ *Novinky.cz*, October 17, 2007. Accessed June 2, 2011. <http://www.novinky.cz/zahranicni/amerika/124832-kongres-usa-udelil-dalajlamovi-medaili-za-boj-za-svobodu.html>.

Li, Xiaokun. 2008. „Separatists' attack on torch denounced.“ *China Daily*, April 9.

Lomová, Olga. 2006. „Nezačneš-li se chovat slušně, zařídím, abys potichu zmizel.“ *Literární noviny* 17, no. 4: 15. <http://archiv.ucl.cas.cz/index.php?path=LitNIII/17.2006/4/15.png> (accessed June 7, 2011).

Pošta, Miroslav. 2004. „Aktivista demytizuje Tibet.“ *Tibetské listy*, no. 24. <http://www.tibinfo.cz/clanek.php?id=450>. (accessed July 14, 2011).

Quian, Mu. 2008. „Overseas artists still welcome.“ *China Daily*, March 14.

Richards, Jonathan. 2008. „China blocks YouTube, Yahoo! Over Tibet,“ *The Times*, March 17. Accessed November 21, 2010. http://technology.timesonline.co.uk/tol/news/tech_and_web/article3568040.ece.

„Tibet police: Victim list fabricated.“ 2008. *China Daily*, April 7.

Internetové zdroje:

Central Tibetan Administration. Accessed July 3, 2011. <http://www.tibet.net/en/index.php?id=14>.

Central Propaganda Department. Accessed July 7, 2011. <http://cpc.people.com.cn/GB/64114/75332/>

CIA - The World Factbook. 2011. „East & Southeast Asia: China.“ Last modified June, 15. <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ch.html>.

Congressional – Executive Commission on China. „Agencies responsible for Censorship in China.“ Last modified April 5, 2006.

<http://www.cecc.gov/pages/virtualAcad/exp/expcensors.php>

China Daily. „About China Daily.“ Accessed July 18, 2011.

<http://www.chinadaily.com.cn/cd/introduction.html>.

China Daily. Accessed July 11, 2011. <http://www.chinadaily.com.cn>

China Daily - archive. Accessed July 11, 2011.

<http://publ.chinadaily.com.cn/cdpdf/cndy/>.

Chinese Government’s Official Web Portal. „Major Responsibilities.“ Accessed July 7, 2011. http://www.gov.cn/english/2005-10/02/content_74176.htm.

Ministry of Industry and Information Technology. Accessed July 7, 2011.

<http://www.miit.gov.cn/>.

State Council Information Office of the People’s Republic of China. Accessed July 7, 2011. <http://www.scio.gov.cn/>

State Administration of Radio, Film and Television. Accessed July 7, 2011.

<http://www.chinasarft.gov.cn/>.

Uprising Archive. Accessed July 18, 2011. www.uprisingarchive.org.

Velvyslanectví Čínské lidové republiky v ČR. „Vlastnictví Tibetu nevyvolává pochybnosti“. Accessed May 24, 2011.

<http://www.chinaembassy.cz/cze/rdzt/zgxz/t130077.htm>.

Abstrakt

Košková, Zuzana. Protičínské demonstrace v Tibetu 2008: analýza deníku China Daily. Praha 2011. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta humanitních studií. Vedoucí práce J. Beseda.

Klíčová slova: cenzura, média, obsahová analýza, Čína, Tibet

Práce se zabývá protičínskými povstáními v Tibetu v březnu 2008.

Teoretická část zpracovává širší souvislosti událostí, tedy historii Tibetu zejména ve vztahu k Číně, dále cenzuru v Číně a shrnuje události protestů na jaře 2008.

Praktická část práce metodou obsahové mediální analýzy sleduje, jak byla povstání vykreslena oficiálními čínskými médii (anglicky psaný deník China Daily) v článcích obsahující klíčová slova Tibet a dalajlama.

Bylo zjištěno, že sledované články se tématicky nejčastěji týkaly politiky, dalajlamy, Olympijských her v Pekingu 2008, kritiky západních médií za zpravodajství o událostech v Tibetu a samotných kriminálních činů spáchaných povstalci. Většina příspěvků (76%) se vyjadřovala k otázce nezávislosti Tibetu *negativně*, zbylé příspěvky byly klasifikovány jako *neutrální*.